

สารนิพนธ์

เรื่อง “การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sài Gòn”

โดย

นางสาวภทรมล ชาวจีน

รหัสนักศึกษา 05590760

โครงร่างวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 111 ระเบียบวิธีวิจัยเอเชียศึกษา

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของอักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อสารนิพนธ์/บทความวิจัย	การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏใน ภาพยนตร์เรื่องCò Ba Sàì Gòn
ผู้เขียน	นางสาวภทรมล ชาวจีน
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูจรินทร์ อธิพิงษ์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่อง การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องCò Ba Sàì Gòn มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาแนวคิด วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนเวียดนามช่วงที่ได้รับอิทธิพลหรือค่านิยมแบบตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sàì Gòn

โดยศึกษาจากการค้นหาข้อมูลจากบทความหนังสือและสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโดยเฉพาะการถ่ายทอดวัฒนธรรมในประเทศเวียดนามผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมของเวียดนามเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก จากที่สมัยก่อนมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายแต่เมื่อจักรวรรดิฝรั่งเศสเข้ามายึดครองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในหลาย ๆ ด้าน เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสมัยใหม่รวมถึงวิวัฒนาการต่าง ๆ ทั้งการในชีวิตเทคโนโลยีหรือรูปแบบทางเศรษฐกิจการเมืองได้เปลี่ยนไปเช่นกัน

คำสำคัญ : วัฒนธรรม การถ่ายทอดวัฒนธรรม การรับวัฒนธรรมในเวียดนาม

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องCò Ba Sàì Gòn สำเร็จได้ด้วยความสามารถช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์อาจารย์ มูจรินทร์ อธิพิงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คาปรึกษา ข้อชี้แนะ และความช่วยเหลือในหลายสิ่งหลายอย่าง อีกทั้งยังให้ความ

กรุณาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของบทความนี้ทางวิชาการเล่มนี้มาตลอดจนกระทั่งลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณครอบครัว เพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจในการทรวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ

หากบทความทางวิชาการเล่มนี้จะเป็นประโยชน์อันใดแก่ผู้อ่านในโอกาสข้างหน้าข้าพเจ้าขอยกคุณความดีทั้งหมดให้แก่ผู้มีพระคุณที่กล่าวมาข้างต้น

ภทรมล ชาวจีน

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
สารบัญ	ค
สารบัญรูปภาพ	จ
บทที่ 1	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับ	4
1.4 วิธีการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตการศึกษา	5
1.6 เอกสารงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
บทที่2	9
2.1 วัฒนธรรม	9
2.2 การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม	10
2.3 การถ่ายทอดวัฒนธรรมในเวียดนาม	11
บทที่ 3	16
3.1 ภาพยนตร์.....	16
3.2 โครงสร้างภาพยนตร์.....	19
3.3 ภาพยนตร์เรื่อง Cô Ba Sài Gòn.....	23
บทที่4	25
4.1 ด้านการเมือง	25
4.2 ด้านเศรษฐกิจ	26
4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม	26
บทที่5	28
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	28

5.2 ข้อเสนอแนะ	28
บรรณานุกรม	29
ประวัติผู้วิจัย	32

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 1 ฉากเมืองไซ่ง่อนปี ค.ศ.1969	25
รูปที่ 2 ฉากวงเวียนในเมืองไซ่ง่อน.....	25
รูปที่ 3 ฉากพนักงานร้านตัดชุดอ่าว	26
รูปที่ 4 ฉากร้านตัดชุดอ่าวสายที่สืบทอดมาจากครอบครัว	26
รูปที่ 5 ฉากเปิดตัว Nhu Y	27
รูปที่ 6 ฉากที่ Nhu Y นำเสนอเสื้อผ้าสไตล์ตะวันตกให้แก่ภรรยา.....	27

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ฝรั่งเศสประสบความสำเร็จในการยึดครองดินแดนต่าง ๆ อันประกอบด้วยโคชินจีน อันนัม ตังเกีย กัมพูชา และลาว ต่อมาในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ฝรั่งเศสได้รวมดินแดนต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกันเรียกว่า สหภาพอินโดจีน (The Indo – Chinese Union) ในระยะแรก ค.ศ. 1858 ช่วงเวลาเดียวกับจักรพรรดิเกียลอง ได้เปิดโอกาสให้บาทหลวงชาวฝรั่งเศสสามารถเข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกได้อย่างอิสระ แต่หลังจากที่จักรพรรดิเกียลองสิ้นพระชนม์ จักรพรรดิองค์ต่อมาของเวียดนามได้เปลี่ยนนโยบายหันมาปราบปรามพวกเข้ารีตชาวเวียดนามและบาทหลวงชาวฝรั่งเศสอย่างรุนแรง ด้วยเหตุนี้ทำให้รัฐบาลบาลฝรั่งเศสภายใต้การนำของจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 จึงตัดสินใจใช้นโยบายเรือปืนถล่มตอบโต้การกระทำของราชสำนักเวียดนาม พร้อมกันนั้นก็ยึดนโยบายรักษาผลประโยชน์ของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกไว้สำหรับเป็นข้ออ้างในการขยายจักรวรรดิฝรั่งเศสเข้าสู่อินโดจีน ต่อมา ปี ค.ศ. 1862 ฝรั่งเศสอาศัยช่วงที่เวียดนามเกิดความวุ่นวายเข้าแทรกแซงการเมืองภายในประเทศและใช้กำลังทหารยึดครองเวียดนามได้ในที่สุดในปี ค.ศ. 1884 การเข้ามายึดครองของฝรั่งเศสทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในเวียดนาม (นุชจรินทร์ จิตรชัย, 2556) ฝรั่งเศสได้มีการจัดรูปแบบการปกครองของเวียดนามใหม่ โดยมีข้าหลวงใหญ่ (Governor - General) ทำหน้าที่เป็นประมุขของสหภาพและทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลกิจการคลัง ยุติธรรม การปกครอง การป้องกันดินแดนและความสัมพันธ์กับต่างประเทศตามคำสั่งของรัฐบาลฝรั่งเศสที่กรุงปารีสอีกทอดหนึ่ง (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2535) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม นอกจากนี้ยังจัดระบบการศึกษาใหม่และการรับรู้วัฒนธรรมของฝรั่งเศส โดยฝรั่งเศสกำหนดให้ใช้ภาษาเวียดนาม “ก๊วกจ็ว” ที่ใช้อักษรละตินเขียน มาใช้แทนอักษรภาพ (แบบจีน) โบราณ ที่ใช้กันอยู่ในโคชินจีน และค่อยๆขยาย ไปใช้กันทั่วทั้งประเทศ ในค.ศ.1896 รัฐบาลอาณานิคมสั่งให้ใช้ภาษาก๊วกจ็วในบางวิชาในการสอบแข่งขันเข้ารับราชการ โดยฝรั่งเศสริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวพื้นเมืองขึ้น เริ่มจากในสมัยที่พอล ดูแม (Paul Doumer) เป็นผู้ว่าการสหพันธอินโดจีน ได้จัดให้มีการสอบความรู้ภาษาฝรั่งเศสและภาษาก๊วกจ็ว ในหมู่ชาวเวียดนามผู้ที่สอบผ่านอาจได้รับเลือกเข้าทำงานเป็นข้าราชการเป็นอันดับแรกๆ แต่ระยะแรกของการเปิดสอบยังไม่มีผู้ใดสอบได้ จนกระทั่งถึง ค.ศ. 1903 จึงมีผู้สอบผ่านได้รับเลือกเข้าทำงาน และฝรั่งเศสยังกำหนดให้พวกมีการศึกษา “กลายเป็นชาติ” เพราะพวกเขาขาดความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของชาติและความคิดเกี่ยวกับอิสลาม ฝรั่งเศสใช้วิธีจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดข้าราชการสำหรับชาวพื้นเมืองฮานอย เพื่อฝึกหัดข้าราชการเวียดนามที่จะส่งไปทำงานในระดับอำเภอและตำบล โดยเกณฑ์ครูมาจากลูกหลานของข้าราชการเวียดนามรุ่นเก่าที่ร่วมมือกับฝรั่งเศส ต่อมาโรงเรียนดังกล่าวเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนข้าราชการ โดยผู้ที่จบการศึกษามาจากโรงเรียนดังกล่าวจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการทันที นอกจากนี้จะจัดโรงเรียนข้าราชการเพื่อฝึกชาวเวียดนามแล้วฝรั่งเศสยังค่อยๆเลิกการศึกษาตามแบบจารีตโดยเฉพาะการเลิกสอนภาษาฮั่นและ

ความรู้ขงจื้อ แล้วเปิดสอนวิชาใหม่ๆ ตามแบบฝรั่งเศสโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสและภาษากว๊วกหือ นโยบายดังกล่าวเริ่มใช้ใน โคชินจีนเป็นแห่งแรก เพราะทำได้สะดวกกว่าที่อื่นเนื่องจากภาคใต้เป็น อาณานิคมโดยตรง มีการจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายและการปกครองแบบตะวันตก โรงเรียนดังกล่าวทำให้ชาวเวียดนามที่มีความรู้แบบจารีต (ภาษาฮ้าน-ตำราขงจื้อ) ไม่สามารถเข้าเรียนได้อีกต่อไป แต่เปิด โอกาสให้คนเวียดนามที่รู้ภาษาฝรั่งเศสดีเท่านั้นที่จะสามารถสอบผ่านเข้าไปเรียนได้ หลักสูตรของ โรงเรียนกฎหมายและการปกครองใช้เวลาเรียน 3 ปี จึงจะสำเร็จการศึกษานอกจากจัดตั้งโรงเรียน กฎหมายและการปกครองแล้ว อัลแบร์ ซาโรต์ ยังออกประกาศฉบับใหม่เพื่อจัดการศึกษาสามัญในอิน โดจีนทั้งหมด เนื้อหาหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เน้นการปลูกฝังให้ชาวเวียดนาม เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของประวัติศาสตร์และอารยธรรมฝรั่งเศสมากกว่าการเรียนรู้เรื่องราวของ เวียดนาม ทั้งหมดที่กล่าวมามีผลทำให้ค่านิยมและการปฏิบัติตัวของหนุ่มสาวเวียดนามบางกลุ่ม เปลี่ยนไป เพราะระบบการศึกษาแบบใหม่ที่ฝรั่งเศสนำเข้ามาใช้ในเวียดนาม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทางปัญญา ความคิดและการแสวงหาความรู้ของชาวเวียดนามเป็นอย่างมาก ความรู้แบบใหม่ๆ เข้ามา แทนที่การแสวงหาความรู้แบบเดิมของสังคมเวียดนาม แม้ว่าฝรั่งเศสจะไม่ได้สั่งปิดโรงเรียนแบบจารีต ทัณฑ์ทัณฑ์ใด แต่ความรู้แบบใหม่ก็เริ่มเป็นที่นิยมในหมู่คนเวียดนามมากกว่าความรู้ขงจื้อตามแบบจารีต เนื่องจากความรู้แบบใหม่เป็นสิ่งที่นำไปสู่ความก้าวหน้าในชีวิตภายใต้ระบบอาณานิคม ดังนั้นความรู้ แบบเดิมก็ค่อยๆลดบทบาทลง (พุทธศักดิ์ แวงสูงเนิน, 2556) ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจนั้น ก่อนที่ฝรั่งเศสจะประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายการสร้าง เศรษฐกิจอาณานิคม(The Colonial Economy) ก็ต้องประสบกับปัญหาการต่อต้านจากชาวเวียดนาม มากขึ้นตลอดเวลา และในบางครั้งก็ต้องใช้กำลังทหารจำนวนมากในการปราบปรามผู้ลุกฮือ ภายหลัง ที่ฝรั่งเศสเริ่มผลักดันมาตรการต่าง ๆ อย่างจริงจังเพื่อเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจสังคมอินโดจีนให้กลายเป็น อาณานิคมสมบูรณ์แบบ โดยพยายามถอนรากถอนโคนโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ เวียดนามดั้งเดิมนั้น แม้ว่าในที่สุดการต่อสู้ของผู้ลุกฮือจะต้องพ่ายแพ้ต่อกำลังของมหาอำนาจ แต่ พัฒนาการของการต่อสู้ดังกล่าวได้กลายเป็นรากเหง้าสำคัญของลัทธิชาตินิยมเวียดนามยุคใหม่ในเวลา ต่อมา ขณะเดียวกันฝรั่งเศสก็ยังคงเดินหน้าให้การบริหารอาณานิคมแห่งนี้เป็นไปตามเป้าหมายของ กระบวนการสะสมทุนเพื่อสร้างจักรวรรดิของตนต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างอุปทานแรงงานและ วัตถุดิบที่มีคุณภาพและราคาถูกลงอย่างสมบูรณ์ให้กับอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในเมืองแม่ของตน แม้ว่า ฝรั่งเศสจะจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและเพื่อใช้จ่ายในการ ปกครองเวียดนาม แต่นโยบายดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญที่สุดเพื่อผลประโยชน์ในระยะสั้นและระยะ ยาวของการลงทุนฝรั่งเศส (French Investment) ในเวียดนาม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ฝรั่งเศสจึงได้ กำหนดนโยบายภาษีอย่างกตัญญูชาวบ้านมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อที่จะนำรายได้เหล่านี้ไปเป็นค่าใช้จ่าย กิจกรรมอาณานิคมแห่งนี้ เช่น การสร้างทางรถไฟ ถนน คลอง ท่าเรือ และงานโยธาธิการอื่น ๆ ที่จะ เอื้อประโยชน์ต่อการขนส่งสินค้าขาออกของเวียดนามในขณะนั้น คือ ข้าว ยางพารา ถ่านหิน ข้าวโพด และสินแร่อื่น ๆ ถึงแม้รัฐบาลฝรั่งเศสตระหนักดีว่านโยบายภาษีของตนไม่มีวันทำให้รัฐบาลอาณานิคม

ในอินโดจีนสามารถพึ่งพิงตัวเองได้ แต่จะกลายเป็นการทำลายเศรษฐกิจชวาแบบดั้งเดิมของชาวเวียดนามให้ล่มจมลงไป แต่รัฐบาลฝรั่งเศสยังคงไม่สนใจ ด้วยเหตุนี้ทำให้มาตรการการเก็บภาษีแบบชูดริคกด์ที่ชาวเวียดนามมีหลายรูปแบบ เช่น การเก็บภาษีรัชชูปการ (head tax) ภาษีที่ดิน ภาษียาสูบ ภาษีเกลือ ภาษีเหล้า ภาษีฝิ่น ภาษีการพนัน ภาษีโสเภณี และภาษีศุลกากรสารพัดรูปแบบ (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2535) อีกทั้งฝรั่งเศสยังนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมของฝรั่งเศสมาแข่งกับหัตถกรรมพื้นเมืองแต่โบราณ เมื่ออุตสาหกรรมภายในครัวเรือนถูกทำลายลงพร้อมกับการเข้ามาของสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นโดยโรงงานอุตสาหกรรมของชาวฝรั่งเศส ก็ยิ่งทำให้เกิดการผูกขาดสินค้าตลอดจนการสร้างความเป็นป่วนของราคาจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2535) ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นความพยายามกลืนวัฒนธรรมและครอบงำความเป็นชาติของเวียดนามเพื่อที่จะได้ง่ายต่อการปกครองเวียดนาม

ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นประกอบกับปัญหาเลวร้ายอื่น ๆ อันเนื่องมาจากการใช้ระบบปกครองแบบกด์ที่ชูดริคกด์ที่หนักข้อขึ้นทุกวัน ชาวเวียดนามจึงจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการต่อสู้เพื่อสร้างจิตสำนึกสร้างนิยมให้เพิ่มมากขึ้น หลังจากที่เวียดนามลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อเอกราชของตนเองมาโดยตลอด ซึ่งขบวนการต่อสู้เพื่อปลดแอกให้กับประเทศชาติของตนกลุ่มต่าง ๆ ต้องประสบความล้มเหลวในการต่อสู้กับฝรั่งเศส นอกจากการที่ฝรั่งเศสมีกำลังอาวุธและมีกองทัพที่มีประสิทธิภาพมากกว่าพวกต่อต้านชาวพื้นเมืองแล้ว จุดอ่อนอีกประการหนึ่งของผู้นำชาตินิยมเวียดนามคือ การที่ผู้นำชาตินิยมเหล่านี้ยังตกอยู่ภายใต้อิทธิพลความคิดแบบจารีตนิยม และถือว่าตนเองเป็นชนชั้นสูงของเวียดนาม ดังนั้นจึงไม่มีความสามารถพอที่จะดึงมวลชนอันประกอบด้วยชวาและกรรมกรมาเป็นฐานสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์การเมืองและยุทธวิธีการทำสงครามปลดปล่อย ในทางตรงข้าม เมื่อถึงที่สุดกลุ่มกู้ชาติเวียดนามจึงไม่มีทางเลือกที่จะต้องร่วมมือกับผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของเหงียน ไอ๊กอก (Nguyen Ai Quoc) ผู้มีชื่อจัดตั้งอีกชื่อหนึ่งว่า โฮ จิมีนห์ (Ho Chi Minh) ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของเวียดนามในการโค่นล้มระบอบอาณานิคมให้หมดไปจากคาบสมุทรมอินโดจีน (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2535) โดยเป็นผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนจัดตั้งองค์กรแนวร่วมกู้ชาติอันได้แก่ สหภาพเอกราชเวียดนาม หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า ขบวนการเวียดมินห์ ขบวนการเวียดมินห์คือขบวนการที่คิดค้นยุทธวิธีพิชิตชัยชนะอย่างเด็ดขาดต่อกองกำลังฝรั่งเศสที่เดียนเบียนฟูได้สำเร็จ หลังจากที่ทั้งสองฝ่ายได้ทำสงครามติดต่อกันนานถึง 55 วัน ในที่สุดกองทัพฝรั่งเศสยอมจำนนต่อกองทัพเวียดมินห์ในวันที่ 7 เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1954 (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2535) ฝรั่งเศสยอมให้เอกราชแก่เวียดนามตามข้อ ตกลงเจเนีว ข้อตกลงเพื่อยุติการประหัตประหารในเวียดนาม (Agreement on the cessation of hostilities in Vietnam) ลงนามในวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1954 โดยมีสาระสำคัญคือ ทั้งสองฝ่ายจะใช้เส้นขนานที่ 17 องศาเหนือ เป็นเส้นหยุดยิงและแต่ละฝ่ายจะเคลื่อนย้ายกองทัพและสรรพาวุธต่าง ๆ ของตนไปยังอีกฝั่งหนึ่งให้เสร็จสิ้นไม่เกิน 300 วัน สาระสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ห้ามไม่ให้มีการระดมสรรพาวุธและฐานทัพจากต่างประเทศเข้าไปในเวียดนามทั้งตอนเหนือและตอนใต้เส้นขนานที่ 17 องศาเหนือโดยเด็ดขาด(ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2535) ต่อมาในช่วง ค.ศ.1954-

1975 ชาวเวียดนามทั้งในภาคเหนือ และภาคใต้ยังคงต้องต่อสู้ด้วยความยากลำบากเพื่อต่อต้านลัทธิอาณานิคม ใหม่ของสหรัฐอเมริกา เพราะหลังจากช่วงเวลา 2 ปี ตามข้อตกลงเจนีวาที่ห้ามไม่ให้มีการเคลื่อนไหวทางการทหารใด ๆ ขึ้นทั้งบริเวณเหนือและใต้เส้นขนานที่ 17 องศาเหนือ การเคลื่อนไหวทางการทหารได้หมดไป แต่กลับแทนที่ด้วยการเคลื่อนไหวทางการเมือง เมื่อฝรั่งเศสได้ถอนบทบาททางการทหารและการเมืองของตนออกจากเวียดนามใต้แล้ว สหรัฐอเมริกาไม่รออีกต่อไปที่จะสร้างรัฐใหม่ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์(กวาดล ทรงประเสริฐ, 2535) แต่อย่างไรก็ดี ในช่วง ค.ศ.1954-1975 ที่ทำสงครามและความวุ่นวายใน สังคมไม่ได้กีดขวางวัฒนธรรมเวียดนาม ซึ่งยังคงพัฒนาไปอย่างสืบเนื่อง เป็นช่วงที่กิจกรรมทางวัฒนธรรมพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ ความเจริญของวรรณคดี ดนตรี การละคร และงานด้านศิลปะ ทุกแขนงในช่วง ค.ศ.1954-1975 มีมากกว่าผลงานของหลายศตวรรษที่ผ่านมา เพราะเวียดนามถือเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการปฏิวัติ เป็นอาวุธสำคัญในการปลดปล่อยชาติและสร้างสังคมใหม่ (Vien, 2545)

Cò Ba Sài Gòn เป็นผลงานของผู้กำกับ Ngô Thanh Vân (Veronica Ngo, Ngô Thanh Vân, 1979) กล่าวถึงเหตุการณ์ในปี 1969 บอกเล่าเรื่องราวของ Nhu Y (Ninh Duong Lan Ngoc) หญิงสาวที่เกิดในเกิดในครอบครัวที่มีประเพณีการทำอ้วสาย 9 รุ่นของบรรพบุรุษ ลูกสาวของ Thanh Mai (Ngo Thanh Van) เจ้าของร้านตัดชุดอ้วสายชื่อดังร้าน Thanh Nu แต่ Nhu Y ชุดอ้วสายเป็นสิ่งทีล่าสมัยและไม่ต้องการเรียนรู้วิธีตัดชุดอ้วสายจากครอบครัว แต่ต้องการเปิดร้านตัดเสื้อผ้าแบบตะวันตกแทน

สิ่งที่ปรากฏในภาพยนตร์คือร่องรอยวัฒนธรรมฝรั่งเศสที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงและครอบงำเวียดนามในช่วงที่เวียดนามตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ทำให้แนวคิดและค่านิยมของชาวเวียดนามเปลี่ยนไปเป็นแบบตะวันตก มองว่าวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นสิ่งทีล่าสมัย จะเห็นได้จากในภาพยนตร์ว่า ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องการแต่งกายเท่านั้นแต่รวมไปถึงการใช้ภาษาฝรั่งเศสของคนเวียดนาม อาหารการกิน หรือเครื่องดื่ม และดนตรี สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากวัฒนธรรมของฝรั่งเศสทั้งสิ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวคิด วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนเวียดนามช่วงที่ได้รับอิทธิพลหรือค่านิยมแบบตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sài Gòn

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับ

เพื่อให้ทราบแนวคิด วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนเวียดนามช่วงที่ได้รับอิทธิพลหรือค่านิยมแบบตะวันตก ผ่านภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sài Gòn

1.4 วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
2. เก็บรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมตะวันออก

3. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบวิจัย

1.5 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดคนเวียดนามช่วงที่ได้รับอิทธิพลหรือค่านิยมแบบตะวันตก ที่ปรากฏในภาพยนตร์

1.6 เอกสารงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดที่ใช้วิจัย ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียดนามและการครอบงำทางวัฒนธรรมและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลตะวันตกสู่เวียดนาม

1.6.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียดนามและการครอบงำทางวัฒนธรรม

เพ็ชรี สุมิตร(2545) จัดทำหนังสือ “เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร” กล่าวถึงประวัติศาสตร์เวียดนามที่ครอบคลุมตั้งแต่ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงต้นทศวรรษ 1990 ที่มีความละเอียดลอออย่างมาก นอกจากนี้ยังเป็นหนังสือประวัติศาสตร์ที่เขียนขึ้นโดยมุมมองของปัญญาชนชาวเวียดนาม เพื่อเสนอภาพและความเข้าใจของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เวียดนามในอีกด้านหนึ่งที่โลกหนังสือตะวันตกขาดหายไปหรือไม่ให้ความสำคัญหรือนัยหนึ่งคือหนังสือเล่มนี้เป็น การทำความเข้าใจเวียดนามโดยผ่านสายตาของของคนเวียดนามนั่นเอง หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่หนึ่งเป็นการอธิบายพัฒนาการของเวียดนามตั้งแต่ยุคหินยุคสำริด จนถึงการขยายตัวของอาณาจักรจากภาคเหนือลงสู่ภาคใต้ ความพยายาม “ปลดแอก” จากมหาอำนาจจีน ตลอดจนพัฒนาการของศักดินาในเวียดนาม ความปั่นป่วนสมัยเฉียนเฉิงและการกลับปีกแผ่นดินอีกครั้งโดยราชวงศ์เหิงหยันในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 นอกจากนี้ยังมีหนึ่งบทว่าด้วยพัฒนาการของอาณาจักรต่างๆบนคาบสมุทรของอุษาคเนย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งที่ดีและต่อสู้ขัดแย้งและมีอีกหนึ่งบทที่พิจารณาถึงความเจริญด้านวัฒนธรรมของเวียดนามก่อนจะเข้าสู่ยุคสูญเสียดเอกราชแก่ชาติตะวันตก ตอนที่สองเป็นเรื่องเวียดนามร่วมสมัย นับแต่ปีที่เวียดนามถูกรุกรานโดยจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส ค.ศ.1858 เป็นต้นมา ด้านหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการปกครองโดยต่างชาติ อีกด้านหนึ่งก็เป็นการอธิบายถึงปฏิกริยาต่อต้านของชาวเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงครามโลกทั้ง สองครั้ง ที่ต่อมาชาวเวียดนามสามารถก่อตั้งประเทศอิสระของตนโดยขบวนการชาตินิยมและพรรคคอมมิวนิสต์ แม้ยุทธภูมิเดียนเบียนฟู ค.ศ.1954 จะเป็นหลักหมายของการเริ่มต้นเอกราชเวียดนาม แต่โดยการแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาทำให้เวียดนามต้องต่อสู้มาอีกอย่างยาวนานถึง20ปี จนกระทั่งสามารถรวมเวียดนามเป็นหนึ่งเดียวได้อีกครั้งในปี ค.ศ.1975 ความโดดเด่นของช่วงนี้คือ การใช้ข้อมูลอย่างมีพลวัตถึงวิถีชีวิตของประชาชนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีพลังมากกว่าที่จะเป็นเพียงเรื่องของการต่อสู้ทางการเมืองการทหารระหว่างกลุ่มเวียดนามฝ่ายต่างๆและกับมหาอำนาจต่างชาติเท่านั้น

เฮอร์เบิร์ต ไอ. ซิลเลอร์ (2533) จัดทำหนังสือ “การสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรม” กล่าวถึง แนวคิดพื้นฐานของการเป็นเจ้าทางการสื่อสาร ที่จะทำความเข้าใจกับ

ระบบสื่อสารสมัยใหม่โดยอาศัยแนวความคิดที่พัฒนาจากการสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรมเป็นหลัก ทิศทางของการครอบงำไม่ได้มีการผันแปรไปในทางที่เป็นธรรมมากขึ้น หากแต่ทวีความรุนแรงตามสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีการสื่อสาร อีกทั้งพูดถึงปัญหา ของระบบการสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรม และชี้ให้เห็นความเร่งด่วนของปัญหาที่เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ในขณะที่เทคโนโลยีการสื่อสารกำลังเปลี่ยนแปลงแบบทวีคูณ ซิลเลอร์ ได้กล่าวว่าเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทสนับสนุนอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นแนวคิดกระแส ข่าวเสรีเป็นนโยบายเพื่อพิทักษ์และเปิดทางให้แก่การขยายตัวของระบบ ธุรกิจ ในขณะที่เสรีภาพของชาติอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศโลกที่สามต้องถูกปิดกั้นด้วยนโยบายเดียวกันนี้เนื่องจากเสรีภาพดังกล่าวเป็นเสรีภาพทางเดียวซึ่งแทรกแซงและครอบงำบูรณาการทางการสื่อสารและวัฒนธรรมของสังคมอื่น

อำภา บัวระภา (2559) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีนและฝรั่งเศส” กล่าวถึง ลักษณะภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลมาจากการปกครองของจีนและฝรั่งเศส เวียดนามอยู่ภายใต้การปกครองของจีนมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น (140-86 ปีก่อนคริสต์ศักราช) จนถึงช่วงของจักรพรรดิซาลองและจักรพรรดิหมินหมั่ง เวียดนามมีการรับรูปแบบวัฒนธรรมของจีนมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งระบบการปกครองจารีตประเพณี คติความเชื่อในลัทธิขงจื้อ เกิดเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมตามแบบอิทธิพลจีน ได้แก่ การใช้ตัวอักษรจีน การเซ่นไหว้และการเคารพบรรพบุรุษ รูปแบบการวางผังและการจัดภูมิทัศน์ในพระราชวัง “เว้” ตามแบบแผนการวางผังของพระราชวังต้องห้ามของจีน มีการสร้างสุสานจักรพรรดิเป็นต้น จากนั้นเวียดนามได้รับ อิทธิพลจากฝรั่งเศสในช่วง คริสตวรรษที่ 19 ส่งผลต่อระบบการเมืองการปกครอง ระบบการศึกษาของ เวียดนามเป็นอย่างมาก โดยมีการเปลี่ยนมาใช้ตัวอักษร “กวิวก” แทนอักษรจีน รวมถึงการวางผังและการตัดถนนแบบมีเส้นแกนตามแบบของฝรั่งเศส และพบเห็นลักษณะของสถาปัตยกรรมที่มีซุ้มประตูหน้าต่างแบบโค้งในสถานที่ราชการโบสถ์ รวมถึงที่พักอาศัยของประชาชน แต่ลักษณะดังกล่าวพบในเมืองใหญ่เท่านั้น ไม่พบในเขตชนบทบนที่ราบสูงซึ่ง เป็นที่อยู่อาศัยของคนกลุ่มน้อย เพราะอิทธิพลจากการปกครองเข้าไปไม่ถึงทำให้ลักษณะของที่อยู่อาศัยบริเวณชนบทและที่ราบสูงยังคงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมถึงภูมิทัศน์ที่อยู่โดยรอบ เช่น พื้นที่เกษตรกรรมและวิถีชีวิตของ “การทำนา” ยังคงรูปแบบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเวียดนามอย่างชัดเจนเพราะเป็นวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน

จิตรลดา กิจกมลธรรม (2559)เขียนบทความจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” กล่าวถึง ชุดประจำชาติเวียดนาม เรียกว่า “อ่าวสาย” เป็นชุดของสตรี มีลักษณะเป็นชุดผ้าแพรที่มีชายเสี้ยวยาวถึงข้อเท้า ใส่คู่กับกางเกงผ้าแพรยาวซึ่งจะสวมใส่อยู่ด้านใน และได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องแบบของนักเรียนหญิงในสมัยอาณานิคมฝรั่งเศส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีการสวมใส่ชุดอ่าวสายกันอย่างแพร่หลาย และมีการปรับเปลี่ยนการออกแบบให้เหมาะกับยุคสมัยเรื่อยมา จนกระทั่งในยุคหลังสงครามเวียดนาม ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศเวียดนามกำลังอยู่ในภาวะลำบากจาก

สงคราม โยจิมินท์ ซึ่งเป็นผู้นำขบวนการคอมมิวนิสต์และเป็นประธานาธิบดีในขณะนั้น มีนโยบายให้เลิกใส่ชุดอ่าวสาย เนื่องจากต้องใช้ผ้าในการตัดเย็บมากกว่าเสื้อผ้าทั่วไป จึงเป็นการสิ้นเปลือง แต่ต่อมาในช่วงที่มีการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นช่วงที่กระแสนิยมโลกาภิวัตน์ รัฐบาลเวียดนามจึงรณรงค์ให้ประชาชนกลับมาใส่ชุดอ่าวสาย และยังคงกำหนดให้ภาครัฐและโรงเรียนต้องใส่ชุดอ่าวสายเป็นเครื่องแบบ จึงทำให้ชุดอ่าวสายเริ่มเป็นที่รู้จักและเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของประเทศเวียดนาม และสามารถดึงให้สตรีชาวเวียดนามหันมาสวมใส่ชุดอ่าวสายกันมากขึ้น

1.6.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลตะวันตกสู่เวียดนาม

อังสนา เอี่ยมศรี (2560) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “คำยืมภาษาฝรั่งเศสในภาษาเวียดนาม” กล่าวถึง หมวดหมู่คำยืมของภาษาฝรั่งเศสตามเกณฑ์ความหมาย โดยเก็บรวบรวมคำยืมจากภาษาฝรั่งเศสในภาษาเวียดนามซึ่งจะเก็บเฉพาะคำที่ระบุไว้ในวงเล็บท้ายคำศัพท์บอกที่มา ของคำศัพท์ชัดเจนว่าเป็นคำภาษาฝรั่งเศสเท่านั้นและนำมาวิเคราะห์จัดกลุ่ม ตามหมวดหมู่ทางความหมาย

ศีกฤทธิ ปราโมช (2511) จัดทำหนังสือ “สงครามเวียดนาม” กล่าวถึง การที่รัฐบาลเวียดนามใต้ไม่ให้ความยุติธรรมแก่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธในประเทศเวียดนามใต้เท่ากับผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก เนื่องจากประธานาธิบดีโงดินห์เดียมเป็นผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก รวมถึงครอบครัวทั้งหมดของท่านได้นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก เช่นกัน รัฐบาลของโงดินห์เดียมไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธเป็นจำนวนมาก โดยประธานาธิบดีโงดินห์เดียมได้ออกกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในสังคม เช่น มีกฎหมายห้ามการคุมกำเนิดหรือใช้อุปกรณ์ในการคุมกำเนิด มีกฎหมายห้ามย่ำร้างระหว่างสามีภรรยา มีกฎหมายไม่ให้ผู้ชายมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นหลักธรรมของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกทั้งสิ้น จึงทำให้เกิดความไม่พอใจอย่างมากในหมู่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้เกิดเหตุการณ์พระภิกษุเผาตนเองในเวียดนามใต้ เพื่อประท้วงการกระทำของรัฐบาลโงดินห์เดียม

โตม โกรปรกรณ์ (2557) เขียนบทความเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สมัยอาณานิคม : มองผ่านการผลิตและบริโภคกาแฟ” กล่าวถึง สมัยอาณานิคมเป็นช่วงเวลาที่ชาติมหาอำนาจตะวันตกได้นำระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ภูมิภาคนี้มีการผลิตกาแฟในลักษณะของไร่ขนาดใหญ่ โดยคนพื้นเมืองในประเทศที่เป็นอาณานิคมของตะวันตกถูกกดขี่เป็นแรงงานเพื่อให้ชาติตะวันตกได้บริโภคผลผลิตกาแฟ ในราคาถูกลงตามหลักการทุนนิยม ด้านการบริโภคกาแฟในภูมิภาคนี้ ผู้บริโภคกาแฟระยะแรกคือชาวตะวันตกที่มาอยู่ในดินแดนอาณานิคม และมีการตั้งร้านกาแฟตามแบบของสังคมตะวันตก ก่อนที่วัฒนธรรมการบริโภคกาแฟจะค่อยๆขยายตัวไปสู่ชนชั้นกลางและกาแฟได้กลายเป็นเครื่องดื่มที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งของวิถีชีวิตแบบสมัยใหม่ของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในสังคมตะวันตก ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 ฝรั่งเศสก็กำหนดให้อาณานิคมในหมู่เกาะแคริบเบียนและอเมริกาใต้ทำไร่กาแฟขนาดใหญ่เพื่อส่งผลผลิตออกสู่ตลาด ก่อนที่ในปี ค.ศ. 1888 จะ

กำหนดให้เวียดนามซึ่งเป็นอาณานิคมของตนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำการผลิตกาแฟเพื่อจำหน่าย โดยในระยะแรกนั้นวัฒนธรรมการดื่มกาแฟแบบตะวันตกยังไม่ได้ถ่ายทอดสู่คนพื้นเมืองโดยตรง ดังเห็นได้จากกรณีของการบริโภคกาแฟในเวียดนาม เจ้าอาณานิคมเป็นผู้นำวัฒนธรรมการบริโภคกาแฟเข้ามา ดังพบว่าชาวฝรั่งเศสได้ริเริ่มเปิดร้านกาแฟในเวียดนาม โดยลูกค้าพวกแรกๆ ของร้านได้แก่ มิชชันนารีและข้าราชการชาวฝรั่งเศส ก่อนที่วัฒนธรรมการดื่มกาแฟภายในร้านกาแฟจะขยายตัวอย่างช้า ๆ ไปสู่ชนชั้นกลางชาวเวียดนามในเวลาต่อมา

Goscha Christopher (2012) จัดทำหนังสือ “Going Indochinese: Contesting concepts of space and place in French Indochina” กล่าวถึง การที่ฝรั่งเศสสร้างวัฒนธรรมกับอัตลักษณ์อินโด ที่มีต่อคนอาณานิคมผ่านนโยบายการศึกษา ซึ่งผ่านขั้นตอนการดำเนินงานเชิงวัฒนธรรมอย่างสลับซับซ้อน กล่าวคือ การสร้างหลักสูตรการศึกษา Franco-Indigène และการประชุมสัมมนาโครงการร่วมมือสร้างอินโดจีนของคนฝรั่งเศสกับอาณานิคม ในปี ค.ศ. 1925 Jean Marquet (ฌอง มาร์กูเอต์) ได้เปิดงานสัมมนาสมาคมการศึกษา ณ กรุงฮานอย ให้นิยามอินโดจีนหมายถึง อาณานิคม และอีกทั้งการผลิตวรรณกรรมเด็กในการส่งเสริมการเติบโตของสหพันธรัฐอินโดจีน อาทิ Les Cinq Fleurs ที่ลอกเลียนแบบวรรณกรรมเด็กฝรั่งเศสของนักเขียน G. Bruno เรื่อง Le Tour de France par Deux Enfants ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1887 ผลที่ตามมาคือ ชาวอาณานิคมบางส่วนเห็นด้วยกับแนวคิดอินโดจีน ทั้งยังเชื่อว่าตนคือผู้ร่วมงานที่สำคัญของฝรั่งเศสในการสร้างหน่วยการเมืองใหม่ขึ้น

Jake Hornberger (2560) เขียนบทความจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “The Evolution Of The Ao Dai” กล่าวถึง ชุดอ่าวสายในสมัยก่อนจะมีลักษณะค่อนข้างหลวม โดยมีคอเปิดเพื่อให้สามารถมองเห็นสร้อยคอที่สวมใส่ได้อย่างชัดเจน หญิงชาวเวียดนามมักจะสวมชุดอ่าวสายกับซับในสีขาวอยู่ด้านในเพื่อดูซับเหงื่อ เนื่องจากยังไม่ปรากฏชุดชั้นในในเวลานั้น และชายชุดอ่าวสายจะสั้นเลยข้อเท้าผู้สวมใส่ขึ้นมาประมาณ 8 นิ้ว จนกระทั่งช่วง ค.ศ. 1930 เวียดนามตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ทำให้อิทธิพลการแต่งกายแบบตะวันตกส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับชุดอ่าวสาย เนื่องจากช่างตัดชุดอ่าวสายคนหนึ่งชื่อว่า Cat Tuong ทำการออกแบบชุดอ่าวสายให้มีความผสมผสานระหว่างเสื้อผ้าแบบตะวันตกเข้ากับชุดอ่าวสายแบบดั้งเดิม โดยชุดอ่าวสายแบบใหม่จะมีลักษณะที่กระชับและเข้ารูปมากขึ้น มีการยกไหล่ขึ้นและมีความยาวถึงพื้น อีกทั้งยังมีสีสันทันสมัยมากขึ้น กล่าวได้ว่าชุดอ่าวสายแบบใหม่ได้ถูกทำให้มีความสวยงามและดึงดูดสายตามากขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นทำให้ทราบถึงบริบทต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์และเข้าใจวิถีที่ชาติตะวันตกนำมาใช้เพื่อครอบงำทางวัฒนธรรมกับเวียดนามนอกจากนี้ยังช่วยให้เห็นถึงผลกระทบของการครอบงำทางวัฒนธรรมว่าส่งผลอย่างไรต่อเวียดนามบ้าง ซึ่งมีประโยชน์ต่อการศึกษากาพย์เรื่องCò Ba Sài Gòn ซึ่งมีฉากที่สะท้อนเหตุการณ์ดังกล่าว

บทที่ 2 วัฒนธรรม

2.1 วัฒนธรรม

ผศ.สุวรรณ เพชรนิล(2527) ได้เขียนหนังสือวัฒนธรรมและศาสนา ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมหรือเรียกว่า culture มีรากศัพท์มาจากcultura มาจากภาษาลาตินหมายถึงการปลูกฝังหรือการเพาะปลูกนำมาใช้ในความหมายทั่วไปหมายถึงความเจริญงอกงามอัน สืบเนื่องมาจากการปลูกฝังและอบรม แต่ในทางสังคมศาสตร์ความหมายของวัฒนธรรมมีกว้างขวางมากรวมถึงชีวิตของมนุษย์ในสังคม โดยมนุษย์ในสังคมได้สร้างและคิดระเบียบขึ้นมา ตลอดความเชื่อค่านิยม และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ หรืออีกความหมายถึงคือในด้านภาษาศาสตร์ “วัฒนธรรม” เป็นคำที่ได้มาจากการรวมคำ 2 คำ เข้าด้วยกัน ได้แก่ วัฒน หมายถึงความเจริญงอกงาม รุ่งเรือง และ ธรรมะ หรือธรรม หมายถึงกฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติ

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา(2555) ได้เขียนบทความออนไลน์ว่า วัฒนธรรม หมายถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามของสังคม ความเจริญนั้นแสดงออกได้ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทั้งทางจิตใจและทางวัตถุ สิ่งที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมของสังคมมีหลายอย่าง เช่น ความรู้สึกนึกคิดของสมาชิกในสังคม การรู้จักควบคุมอารมณ์โดยเฉพาะเมื่อเกิดความขัดแย้งมารยาทที่ขัดเกลาเรียบร้อย สุภาพเหมาะสมสอดคล้องตามบริบทของสถานการณ์ ความรู้จักรักษาสีทิวทัศน์ของผู้อื่นและของตน

บ้านจอมยุทธ(2543)ได้เขียนบทความกำหนดวัฒนธรรม กล่าวว่า วัฒนธรรมคือ มรดกทางสังคมที่ได้ตกทอดมาเป็นสมบัติของมนุษย์ในสมัยปัจจุบัน และนำมาใช้ในการครองชีวิตเป็นแบบแผนแห่งการครองชีวิต (Design of Living) หมายความว่า วัฒนธรรมเป็นแบบฉบับที่ท าการกาหนดพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ว่า จะต้องทำอย่างไร และคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไรอะไรดีอะไรชั่ว วัฒนธรรมมิได้หมายความถึงการเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติงานได้เหมาะสม หรือมีเป็นผู้มีจิตใจสูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างและรับมาปฏิบัติสืบต่อมา

กล่าวโดยสรุป “วัฒนธรรม” หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต (The Way of Life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีจราจร และขนส่ง วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิถีแสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงถึงวิถีชีวิตนั้นอาจมาจากเอกชน หรือคณะบุคคลทำเป็นตัวแบบ แล้วต่อมามีคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบต่อกันมา วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่ไขแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม

2.2 การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม

ดุจฤดีคงสุวรรณ และวรรณะรัตนพงษ์ (2543) ได้กล่าวไว้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม วัฒนธรรมคือระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีใช้ระบบที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ ย่อมหมายความว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอด การถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือ การที่พ่อแม่สอนลูก ผู้ใหญ่สอนผู้น้อย ผู้มาก่อนสอนผู้มาทีหลัง เป็นต้น โดยที่ต้องยอมรับในเบื้องต้นถึงลักษณะบางอย่างของวัฒนธรรมว่าเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา มนุษย์ที่อยู่คนละสังคมย่อมจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน กล่าวคือสังคมที่ต่างกันจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน

สุพัตรา โทวารภา (2554) ได้กล่าวไว้ในบทความว่า ความหมายของการถ่ายทอดวัฒนธรรม เมื่อวัฒนธรรมคือระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีใช้ระบบที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณก็หมายความว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้และจะต้องมีการถ่ายทอดวัฒนธรรม การถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดที่สุดคือการที่พ่อแม่สอนลูกว่า ผู้น้อยไม่ควรยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ การสอนในลักษณะนี้ นอกจากจะเป็นการสอนถึงพฤติกรรมแล้วยังเป็นการถ่ายทอดระบบสัญลักษณ์ ซึ่งการถ่ายทอดวัฒนธรรมก็คือการสอนให้คนรุ่นหลังรู้ถึงระบบสัญลักษณ์ของสังคมซึ่งทำได้โดย มีการตกลงกันไว้ว่า ประกอบด้วยอะไรบ้างเนื่องจากวัฒนธรรม คือระบบสัญลักษณ์ซึ่งสมาชิกของสังคมตกลงกันว่าจะใช้ร่วมกัน มนุษย์ที่อยู่คนละสังคมย่อมจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน เพราะเมื่อต่างกลุ่มต่างตกลงกันเอง ข้อตกลงของกลุ่มก็ย่อมไม่เหมือนกัน วัฒนธรรมของสังคมจึงไม่เหมือนกันอาจมีบางส่วนที่คล้ายกันและบางส่วนที่เหมือนกันแต่เมื่อรวมเป็นระบบสัญลักษณ์แล้วจะพบว่า สังคมที่ต่างกันจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน

ปรีชา ช่างขวัญยืน(2555) ได้ให้ความหมายการถ่ายทอดวัฒนธรรมหรือการรับเอาวัฒนธรรมของแต่ละส่วนอาจจะเริ่มมาจากการเผยแพร่ศาสนาซึ่งมองเป็นการทลายเทวีวัฒนธรรมโดยมีหลักการที่ว่าวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งกว่าเจริญกว่าจะชนะและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่ด้อยกว่าจึงมีคำพูดที่ว่า “ชนะทางสงครามแต่แพ้ทางวัฒนธรรม” อย่างในชาติตะวันตกมีพลพรรคกำลังทหารที่แข็งแกร่งแต่ก็รับเอาวัฒนธรรมการดื่มชาและการกินเครื่องเทศไป เป็นในทางด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ตะวันออกกับตะวันตก ตะวันตกจะมีการค้าและการรุกรานเข้ามา โดยวัฒนธรรมตะวันตกโดยเฉพาะศาสนาคริสต์ที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาและทำการค้าไปด้วย โดยแท้จริงแล้วแฝงการยึดครองอำนาจและผลประโยชน์ที่จะได้จากอำนาจมากกว่า การค้า โดยการรู้เรื่องราวที่จะเข้าไปรุกรานเป็นข้อมูลทางยุทธศาสตร์ อย่างการเผยแพร่ศาสนาเป็นพันธกิจของประเทศที่ศาสนายังคงมีอิทธิพลต่อความคิด อีกฝ่ายอาณาจักร

ทั้งนี้การถ่ายทอดวัฒนธรรมได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขึ้นตามมาโดย สุริชัย หวันแก้ว(2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้น และที่สำคัญคือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม บรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของค่านิยม

จากสถานภาพและบทบาทชายเป็นใหญ่มาเป็นหญิงและชายเท่าเทียมกัน ค่านิยมการเลือกคู่ ค่านิยม การแต่งงานเปลี่ยนแปลง

สุพิทวง ธรรมพันธา(2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม” เป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความรู้ ความเชื่อ และลักษณะการแสดงออกของวิถีชีวิตทั่วไปในสังคม ผลของการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ที่น่าการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่มาให้ผู้คน

การรับวัฒนธรรมจากสังคมอื่น เป็นการรับวัฒนธรรมจากสังคมข้างเคียงที่สอดคล้องกับ ของเดิมที่มีอยู่และไม่ขัดกับค่านิยมหลักของสังคม จนในที่สุดก็จะแยกไม่ออกว่าวัฒนธรรมส่วนใดเป็น ของเดิมและวัฒนธรรมส่วนใดรับมาจากสังคมอื่น การรับเอาวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาในระยะแรก อาจจะใช้คำว่า เป็นการยืมวัฒนธรรม แต่เมื่อนาน ๆ เข้าการยืมก็จะกลายเป็นการรับวัฒนธรรม การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมนับเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ใน กระบวนการทางวัฒนธรรมที่นักวิชาการกลุ่มหนึ่งนำ โดยฟรานส์โบส(Franz Bosa) แห่ง มหาวิทยาลัยโคลอมเบียเรียกว่า “การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม” กล่าวคือเป็นการเคลื่อนที่ของ วัฒนธรรมจุดศูนย์กลางของสังคมหนึ่งและขยายวงกว้างออกไปยังชุมชนอื่นหรือสังคมอื่น

การผสมกลืนกลายทางวัฒนธรรม ท้ายที่สุดจะเห็นได้ว่า การถ่ายทอดวัฒนธรรมภายในสังคม เดียวกันที่เรียกว่า การสืบทอดวัฒนธรรมในแนวตั้งจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ในกระบวนการ เรียนรู้ที่พ่อแม่อบรมสั่งสอนลูก(enculturation) ส่วนการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีก สังคมหนึ่งเป็นการที่สังคมหนึ่งยอมรับวัฒนธรรมของสังคมอื่นและเกิดการปรับตัววัฒนธรรมให้เข้ากัน (acculturation) โดยที่มีการละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตัวเองบางส่วน และทำให้เกิดการผสมกลมกลืน ทางวัฒนธรรม และทำให้เอกลักษณ์เดิมเปลี่ยนไป บางครั้งใช้ความหมายของการผ่อนปรนเข้าหากัน

2.3 การถ่ายทอดวัฒนธรรมในเวียดนาม

จากการศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมในเวียดนาม ทวีศักดิ์ กุลโณชัย(2550) ได้เขียน บทความออนไลน์ว่า “ลัทธิอาณานิคม (colonialism)” นั้นถือเป็นรูปแบบหนึ่งของจักรวรรดินิยม ที่มี รากฐานจากการดำรงสภาพการแบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจนและเด็ดขาดระหว่างประชาชาติที่ เป็นผู้ปกครอง และผู้ที่ถูกปกครอง (คือประชาชนในรัฐอาณานิคม) ทั้งโดยผ่านการประกาศใช้ กฎหมายกำหนดสิทธิและสถานภาพที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และการแบ่งแยกในวิถีปฏิบัติระหว่าง ชาติที่เข้ามาปกครองกับชาวอาณานิคม. สถานการณ์อย่างนี้มักจะปรากฏขึ้นแทบจะโดยธรรมชาติ หลังจากการพิชิตดินแดนที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงทั้งในด้านผิวสี ร่างกายและวัฒนธรรม

ดุจฤดี คงสุวรรณ และ วรรณะ รัตนพงษ์ (2543) ได้กล่าวว่า ชาติจักรวรรดินิยมได้ขยาย อำนาจเข้าปกครองดินแดนเอเชีย เนื่องจากเอเชียเป็นดินแดนที่มีพืชเศรษฐกิจที่ชาวยุโรปต้องการ เช่น ฝ้าย ข้าว เมล็ดถั่วหลากหลายชนิด น้ำตาล ชา กาแฟ ยาสูบและยางพารา รวมทั้งอัญมณีและแร่ธาตุ ต่าง ๆ นอกจากนี้เอเชียยังเป็นตลาดสินค้าที่สำคัญและเป็นดินแดนที่ชาวตะวันตกแข่งขันหาอาณา

นิคม ทำให้ชาติจักรวรรดินิยมขยายอำนาจเข้าปกครองดินแดนเอเชียเป็นอาณานิคมเพิ่มขึ้น และเนื่องจากการที่ชาติจักรวรรดินิยมคุกคามเอเชีย ในระหว่างครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงต้นศตวรรษที่ 19 ทำให้ชาติเอเชียมีปฏิกริยา ดังนี้ คือ ทำการต่อสู้กับชาติจักรวรรดินิยมแต่ชาติจักรวรรดินิยมมีอาวุธและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประกอบกับมีกองทัพที่ได้รับการฝึกอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ชาติที่ต่อสู้กับจักรวรรดินิยมเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ต้องตกเป็นอาณานิคม เช่น อินเดียและเวียดนาม ซึ่งการขยายตัวจักรวรรดินิยม ส่งผลกระทบและเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านการเมือง

การที่ชาวตะวันตกมีอำนาจเข้ามาปกครองคนพื้นเมืองโดยใช้วิธีปกครองแบบอาณานิคม ทำให้การปกครองแบบจารีตในดินแดนต่าง ๆ ของคนพื้นเมืองเปลี่ยนไป ขณะเดียวกันแนวคิดในเรื่องชาตินิยมและประชาธิปไตยได้เผยแพร่ไปทั่วโลก ทำให้ชาติที่ตกเป็นอาณานิคมเกิดความรู้สึกชาตินิยมและเรียกร้องเอกราช และมีการเรียกร้องให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย

2) ด้านเศรษฐกิจ

ทำให้อาณานิคมกลายเป็นแหล่งวัตถุดิบและตลาดสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมทางตะวันตก ทำให้ชาวตะวันตกมีฐานะร่ำรวย ในขณะที่ชาวพื้นเมืองยากจน ทั้งยังต้องพึ่งพาเศรษฐกิจจากเมืองแม่ แต่ขณะเดียวกันชาวพื้นเมืองได้เรียนรู้เศรษฐกิจแบบใหม่ ได้แก่ การธนาคาร การปลูกพืชในไร่นาขนาดใหญ่ การทำเหมืองแร่ด้วยเทคโนโลยีแบบใหม่และการปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

3) ด้านสังคม

ชาวพื้นเมืองมีสถานภาพต่ำกว่าชาวตะวันตกในบ้านเมืองของตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มเป็นไปในลักษณะผู้ปกครองที่ปกครองคนที่ต่ำต้อยกว่า ขณะเดียวกันได้เกิดชนชั้นกลางขึ้นในสังคมอาณานิคม เช่น พ่อค้าและชาวพื้นเมืองที่ทำงานกับชาวตะวันตกมีแรงงานต่างชาตินในเวลาต่อมา ขณะเดียวกันได้มีชาวพื้นเมืองได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งกลายเป็นกลุ่มปัญญาชนที่ได้เคลื่อนไหวเพื่อขจัดอำนาจชาติจักรวรรดินิยมออกจากดินแดนของตน

4) ด้านวัฒนธรรม

ชาวพื้นเมืองได้สูญเสียวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมของตนและยอมรับวัฒนธรรมของชาวตะวันตกที่เผยแพร่ไปทั่วโลก เช่น การแต่งกาย อาหาร ภาษาและการใช้ชีวิตแบบชาวตะวันตกซึ่งอาจทำให้ชีวิตสะดวกสบายและสามารถติดต่อสื่อสารกับคนได้กว้างขวาง แต่ความคิดแบบวัตถุนิยมโดยลืมนึกการใช้ชีวิตที่เน้นคุณค่าทางจิตใจ จึงทำให้สังคมโลกเกิดความสับสนดังเช่นในปัจจุบัน

วัฒนธรรมฝรั่งเศสถ่ายทอดสู่เวียดนามผ่านศาสนาและการค้า นุชจรินทร์ จิตรชัย (2556) ได้เขียนบทความออนไลน์ว่า ฝรั่งเศสได้ทำการแทรกแซงเวียดนามโดยการเข้ามาเผยแพร่ศาสนาและทำ

การค้าในเวียดนามเป็นสำคัญ โดยเฉพาะนักสอนศาสนาจะมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลพอที่จะวางแนวทางให้ฝรั่งเศสใช้กำลังทหารเข้าแทรกแซงได้ ถึงแม้ว่าผู้ปกครองเวียดนามจะรู้ถึงอันตรายของการแทรกแซงของชาติฝรั่งเศส แต่โดยทั่วไปก็พร้อมที่จะเจรจาและทำการค้าด้วย

ธนันท์ บุนวรรณ (2556) กล่าวว่า การปกครองของฝรั่งเศสในเวียดนาม ไม่ใช่เพียงแค่สามารถควบคุมพื้นที่ทางกายภาพของเวียดนามได้เท่านั้น แต่การจะรักษาสถานะเช่นนี้ให้ได้ยาวนาน ฝรั่งเศสจำเป็นต้องควบคุมพื้นที่ทางความคิดของชาวเวียดนามให้ได้เช่นกัน เพื่อเป็นการสร้างความชอบธรรมในการปกครองขณะเดียวกันก็เพื่อขจัดปัญหาการต่อต้านฝรั่งเศสที่จะตามมา ฝรั่งเศสจึงได้ร่วมมือกับชาวเวียดนามจำนวนหนึ่งจัดตั้งหน่วยงานทางวัฒนธรรมขึ้นในเขตภาคเหนือของเวียดนาม โดยใช้ชื่อว่า สมาคมค้ายี่เตียนด๊ก (Hội Khai trí tiến đức) สมาคมดังกล่าว ได้กลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองให้ฝรั่งเศสใช้โฆษณาชวนเชื่อถึงความทันสมัย วัฒนธรรมฝรั่งเศส ความสำคัญของการเป็นเมืองแม่ของฝรั่งเศส ฝ่ายหน่วยงานย่อย ๆ ของสมาคม และฝรั่งเศสได้พยายามที่จะเปลี่ยนเมืองดานังให้กลายเป็นฐานทัพทางทหาร เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ทันสมัยตามแบบโลกตะวันตก ทำให้ดานังเกิดความเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ อันได้แก่ มีลักษณะความเป็นเมืองที่ทันสมัย เศรษฐกิจมีความคึกคักทั้งทางความการค้าและบริการ ขณะที่ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็มาพร้อมกับวัฒนธรรม ประเพณี และอารยธรรมตะวันตก ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ เช่นเดียวกับเมืองฮานอยกระบวนการของเป็นเมืองของฮานอยเกิดขึ้นจากนโยบายปกครองของฝรั่งเศสที่ต้องการเนรมิตของฮานอยกลายเป็น “นครหลวงของสหพันธ์อินโด” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นศูนย์กลางของทุกๆด้าน เพื่อดึงดูดความสนใจให้ชาวฝรั่งเศสมาอยู่อาศัยในฮานอยระยะยาว รัฐบาลอาณานิคมจึงได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นมากมาย ซึ่งมีส่วนให้ฮานอยกลายเป็นเมืองขึ้นมา และนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจแบบทุนนิยมตามมา

การปกครองอาณานิคมฝรั่งเศสในเวียดนามส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในเวียดนามเช่นกัน เนื่องจากเมื่อฝรั่งเศสเข้ามาบริหารจัดการเมืองท่าเทียน-หรั๊กซา ส่งผลให้พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นแหล่งปลูกข้าวที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ในภาคใต้ของเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ข้าวและพริกไทย” กลายเป็นสินค้าการเกษตรที่ส่งออกในปริมาณมากที่สุดผ่านท่าเรือไซ่ง่อน ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือนและด้านอื่น ๆ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วย แต่ทั้งหมดนี้เป็นเพียงเพื่อตอบสนองต่อนโยบายจัดการทรัพยากรในประเทศอาณานิคมของฝรั่งเศสเท่านั้น ฝรั่งเศสต้องการเปลี่ยนภาคใต้ให้กลายเป็น “อาณานิคมเพื่อการส่งออก” ส่วนอุตสาหกรรม-การพาณิชย์ในฮานอยช่วงที่ฝรั่งเศสปกครองค่อนข้างชบเซาและไม่โดดเด่นเหมือนในอดีต เนื่องจากสถานการณ์สงคราม ขณะที่ภาคบริการ อันได้แก่ โรงแรม และสถานบันเทิงต่าง ๆ พัฒนาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองความบันเทิงให้แก่ชาวยุโรป ทหารฝรั่งเศส และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลบัวด่าย ที่มาทำสงคราม

ด้านการสังคมและการศึกษาในสมัยที่ฝรั่งเศสปกครอง หนังสือพิมพ์หรือสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสิ่งที่มีบทบาทอย่างมากในสังคม เกิดนิตยสารจีเติน (Trí Tân) โดยเน้นนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมศาสตร์เป็นหลัก ส่วนประเด็นที่มักถูกหยิบขึ้นมาเสนอแก่ผู้อ่านนั้น ได้แก่ วรรณกรรมเวียดนามและต่างชาติ ภาษา บทกวี ปัญหาทางประวัติศาสตร์ ปัญหาต่อต้านผู้รุกราน ตลอดจนเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้แล้วนิตยสารดังกล่าวยังมีส่วนเผยแพร่สำนักแห่งความรักชาติให้แก่ผู้อ่านอยู่ไม่น้อย ส่วนระบบการศึกษาในเวียดนาม ยุคสมัยที่ฝรั่งเศสปกครองได้เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเรียนหนังสือในระบบโรงเรียน ซึ่งต่างจากในอดีตที่ไม่เห็นความจำเป็นและปิดกั้นโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้หญิง อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เรียนหนังสือนั้นก็ถือเป็นเสมือนดาบสองคมให้อาณานิคมฝรั่งเศสเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีนักเรียนหญิงที่สำเร็จจากศึกษาจากโรงเรียนนี้ไม่น้อย ได้เข้าร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ Japan Foundation(2560) ได้กล่าวไว้ในบทความว่า เวียดนามตกอยู่ภายใต้อาณานิคมฝรั่งเศสมานานกว่าหกทศวรรษ ชาวฝรั่งเศสไม่เพียงแต่นำเอาสิ่งต่าง ๆ ออกนอกประเทศแต่ยังได้ถ่ายทอดการสร้างและนำสิ่งใหม่ๆ มากมายเข้ามาในเวียดนาม ไม่เพียงแต่ศาสนาคริสต์ที่ชาวฝรั่งเศสเป็นผู้แนะนำ ลัทธิโรมันคาทอลิกแก่ชาวเวียดนาม และสถาปัตยกรรมบ้านเรือนและอาคารต่างๆ ที่ชาวฝรั่งเศสนำมาถ่ายทอด แต่มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของฝรั่งเศสในยุคอาณานิคมคืออาหาร อาหารเวียดนามจำนวนมากได้รับอิทธิพลจากลัทธิล่าอาณานิคมฝรั่งเศสในอินโดจีน บางสิ่งยังคงอยู่และถูกผสมผสานกับวิธีการทำอาหารเวียดนามและทำให้ได้รสชาติแบบใหม่ของอาหารเวียดนาม เช่น ขนมปังบาแก็ต และกาแฟ

"บาร์ห์หมี่" หรือ บาแก็ตขนมปังฝรั่งเศส บาร์ห์หมี่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนบ้านและชาวตะวันตกในชื่อของอาหารเวียดนามคำว่า "บาร์ห์หมี่" สามารถพบได้ในพจนานุกรมตะวันตก ตามพจนานุกรมออนไลน์ของอ็อกซ์ฟอร์ด บาร์ห์หมี่หมายความว่า "แซนวิช (แซนด์วิช) ประกอบด้วยขนมอบ (อบด้วยแป้งข้าวสาลีและข้าวสาลีแบบดั้งเดิม) เต็มไปด้วยส่วนผสมที่หลากหลายโดยทั่วไปแล้วจะรวมถึงเนื้อผักดองและพริกด้วย"แต่คนเวียดนามมีความเข้าใจว่า บาร์ห์หมี่เป็นอาหารดั้งเดิมของชาวเวียดนาม เดิมขนมปังบาแก็ต เป็นอาหารพื้นเมืองจากฝรั่งเศสและเป็นที่ยอมรับในประเทศตะวันตกอย่างมาก มีการสันนิษฐานว่าขนมปังบาแก็ต ถูกนำ มาครั้งแรกและทำในเวียดนามเพื่อทำให้แก่ทหารที่หิวโหยในช่วงอาณานิคมอินโดจีน ผักหลายชนิดและส่วนผสมถูกนำเข้ามาในประเทศ โดยในปี 1910 ขนมปังบาแก็ตได้ถูกขายตามถนนในฮานอยให้กับผู้คนโดยทั่วไปและในหลายปีต่อมาได้มีการใส่เนื้ออย่าง ผัก ไข่ หรือ เนื้อปลาเข้าไปเป็นไส้ในขนมปังบาแก็ต ชาวเวียดนามได้ปรับเปลี่ยนสูตรโดยใช้ผักและส่วนผสมที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

วัฒนธรรมจากดีมกาแพในเวียดนาม ในยุคอาณานิคมฝรั่งเศสช่วงกลางปี 19 ชาวฝรั่งเศสนำกาแฟไปพร้อมกับพวกเขาและแนะนำชาวเวียดนามให้รู้จักกับกาแฟ ทำให้หลายทศวรรษที่ผ่านมากาแฟได้กลายเป็นเครื่องดื่มยอดนิยมสำหรับชาวเวียดนาม คนดีมกาแพทั้งกลางวันและกลางคืน

กาแฟปรุงในถ้วยโลหะที่เรียบง่ายซึ่งวางเหนือถ้วยแทนการใช้เครื่องชงกาแฟ ต้องใช้เวลาสักครู่เพื่อให้กาแฟหยดผ่านเครื่องมือ นั่นคือเหตุผลที่เรียกว่ากาแฟหยด ผู้บริโภคอาจจะต้องใช้เวลารอและในช่วงเวลาที่รอกาแฟหยดนั้น ผู้คนมักจะพูดคุยกันไปพลางๆ (Insidevietnamtours)

นอกจากนี้ยังมี พุทธศักดิ์ แวงสูงเนิน(2556) กล่าวไว้ในบทความว่า ฝรั่งเศสถ่ายทอดระบบการเมืองการปกครองและการบริหารงานสู่เวียดนาม นำความเปลี่ยนแปลงหลายประการมาสู่เวียดนาม ระบบการบริหารงานของฝรั่งเศสก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพในเวียดนาม เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมเมืองใหญ่ๆ ในเวียดนาม เช่น เมืองไซ่ง่อน ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการปกครองของภาคใต้เริ่มเปลี่ยนจากเมืองเล็กๆ เจียบๆ มาเป็นเมืองสมัยใหม่ รัฐบาลอาณานิคมได้จัดการวางผังเมืองตามแบบฝรั่งเศส มีการก่อสร้างอาคารและตัดถนนตามแบบฝรั่งเศส และก็ยังมีการนำเข้าชาวต่างชาติอื่นๆ เข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินในไซ่ง่อน ส่วนชาวเวียดนามที่จบการศึกษาจากโรงเรียนในระบบใหม่จำนวนมากก็เข้าทำงานให้กับรัฐบาลหรือธุรกิจ ในด้านเศรษฐกิจฝรั่งเศสได้พัฒนาการปลูกข้าวโดยมีจุดประสงค์เพื่อการส่งออก รวมทั้งยังทำกิจกรรมเศรษฐกิจด้านอื่นๆ เช่น การทำสวนยางพาราหรือพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น กาแฟ การทำเหมืองแร่ในภาคเหนือ การทำธุรกิจการเงิน-การธนาคาร และการขนส่งสินค้า เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ทำให้สภาพสังคมแบบจารีตได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก

บทที่ 3 ภาพยนตร์

3.1 ภาพยนตร์

ภาพยนตร์ คือ สื่อที่ถ่ายทอดอารมณ์ เหตุการณ์ ศิลปะ วรรณกรรม สารคดี และ จินตนาการ ออกสู่สาธารณชน ในรูปแบบภาพเคลื่อนไหว โดยเน้นไปที่ความบันเทิง จากคนกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวกัน ลงทุนเพื่อสร้างสรรค์เรื่องราวหรือเหตุการณ์ขึ้นมา โดยอาศัยเทคนิค และความชำนาญในการจัดสร้าง มีวัตถุประสงค์เน้นการขายความบันเทิง และ เพื่อการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับชม

ธัญยศ โสภพัฒนานนท์ วรลักษณ์ กล้าสุคนธ์ และ ศักดิ์สิทธิ์ ทวีกุล(2561) กล่าวว่า หากตีความตามหลักอักษรศาสตร์ ภาพยนตร์บันเทิงคือภาพเคลื่อนไหวที่มุ่งสนองต่อความต้องการบันเทิงเรีงรมย์ของผู้ชม ทว่าความบันเทิงในบริบทนี้กลับไม่ใช่ความสนุกสนานทั่วไปแต่มีความลึกซึ้ง ในทางจิตวิทยา เพราะเป็นภาวะความพึงพอใจอย่างหนึ่งหลังจากได้รับการปรุงแต่งทางอารมณ์ให้รู้สึก โกรธ ตื่นเต้น ประทับใจ เศร้า หรืออื่น ๆ ตามแต่จะชักนำโดยเนื้อหาเรื่องราว ความพึงพอใจนี้เกิดขึ้น ในขั้นตอนซึ่งรู้จักกันในภาษาอังกฤษว่า “metaemotion” ดังนั้นภาพยนตร์บันเทิงจึงเป็นงานที่มุ่งสนองต่อความคาดหวังทางอารมณ์ของผู้ชม เมื่อผู้ชมมีอารมณ์คล้อยตามแล้ว จะปล่อยตนเข้าสู่ เนื้อหาเรื่องราวที่กำลังรับชมจนกลายเป็นอารมณ์ทางจินตนาการ และนี่คือเหตุผลว่าทำไมภาพยนตร์ ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นงานมายา

อรรถกร บุญเพ็ง(2556) ได้เขียนบทความออนไลน์ว่า ภาพยนตร์ คือ เป็นกระบวนการบันทึกภาพด้วยฟิล์ม แล้วนำออกฉายในลักษณะที่แสดงให้เห็นภาพเคลื่อนไหว ภาพที่ปรากฏบนฟิล์ม ภาพยนตร์หลังจากผ่านกระบวนการถ่ายทำแล้วเป็นเพียงภาพนิ่งจำนวนมาก ที่มีอิริยาบถหรือแสดงอาการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อยต่อเนื่องกันเป็นช่วง ๆ ตามเรื่องราวที่ได้รับการถ่ายทำและ ตัดต่อมา ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นการแสดงให้เห็นเหมือนจริง หรืออาจ เป็นการแสดงและสร้างภาพจากจินตนาการของผู้สร้างก็ได้

นพรัตน์ กุมพะ(2560) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สารคดีเชิง ศิลปวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไว้ว่า ภาพยนตร์เป็นการบันทึกภาพด้วยฟิล์ม แล้ว นำออกฉายในลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงภาพเคลื่อนไหว ภาพที่ปรากฏบนฟิล์มภาพยนตร์ภายหลัง จากการถ่ายทำจึงเป็นเพียงภาพนิ่งจำนวนมากที่มีอิริยาบถหรือแสดงการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปที่ ละน้อยต่อเนื่องกันเป็นช่วง ๆ ตามเรื่องราวที่ได้รับหรือเนื้อหาของภาพยนตร์ โดยใช้การถ่ายทำและ ตัดต่อภาพซึ่งอาจเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นการแสดงให้เห็นเหมือนจริง หรืออาจ เป็นการแสดงและสร้างภาพจากจินตนาการของผู้ผลิตภาพยนตร์

สำหรับผู้ที่คิดประดิษฐ์ต้นแบบของภาพยนตร์ คือ โทมัส แอลวา เอดิสัน(Thomas Alva Edison) และวิลเลียม เคนเนดี้ ดิคสัน(William Kenady Dickson) ต่อมาในปี พ.ศ. 2438 โทมัส

อาแมท(Thomas) ซี ฟรานซิส เจนกินส์(C.Francis Jenkins) และโทมัส แอลวาเอดิสัน(Thomas Alva Adison) ได้ประดิษฐ์เครื่องฉายภาพยนตร์ที่สามารถฉายภาพให้ปรากฏบนจอขนาดใหญ่ได้และพัฒนาสมบูรณ์ขึ้นในอเมริกา เรียกเครื่องฉายภาพยนตร์ว่า ไบโอบิโกราฟ(Biograph) ต่อมาภาพยนตร์ได้แพร่หลายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งในอังกฤษ ฝรั่งเศส และอเมริกา เกิดอุตสาหกรรมการผลิตภาพยนตร์ การจำหน่ายและบริการฉายภาพยนตร์ขนาดใหญ่ ภาพยนตร์จึงกลายเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางซึ่งถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ งานศิลปะ บันเทิง และวรรณกรรมต่าง ๆ ภาพยนตร์เรื่องแรกของโลก คือ “Arrival of a Train at La Ciotat” ออกฉายที่กรุงปารีสในปี พ.ศ. 2438 มีความยาว 50 นาที

นอกจากนี้ เยาวนันท์ เซกุนด์รัน(2529) เขียนหนังสือ ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ ได้กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์โลก สามารถแบ่งเป็น 4 ยุค ได้แก่

1. ยุคบุกเบิก(ค.ศ. 1815-1907)

ในราวปี ค.ศ. 1888 เอดิสันและดิคสัน ได้ทดลองประดิษฐ์กล้องถ่ายภาพยนตร์เครื่องแรกของโลกได้สำเร็จ ในปี ค.ศ.1889 เรียกชื่อว่า Kinetograph และได้ประดิษฐ์เครื่องฉายภาพยนตร์เรียกว่า Kinetoscope แต่เป็นเครื่องฉายลักษณะ “ถ้ำมอง” (Peep-Show) เป็นตู้สูง 4 ฟุต มีลักษณะการดูผ่านช่องเล็ก ๆ ได้ครั้งละหนึ่งคน ภายในมีฟิล์มภาพยนตร์ซึ่งถ่ายด้วยกล้องคิเนโตกราฟ(Kinetograph) โดยใช้ฟิล์มยาวประมาณ 50 ฟุต วางพาดไปมาเคลื่อนที่เป็นวงรอบผ่านช่องที่มีแว่นขยายกับหลอดไฟฟ้าด้วยความเร็ว 48 ภาพต่อวินาที ต่อมาลดลงเหลือ 16 ภาพต่อวินาที และได้จดลิขสิทธิ์เครื่องฉายและกล้องถ่ายภาพ เนื่องจากเอดิสันได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์กล้องถ่ายภาพและเครื่องฉายภาพยนตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อนักประดิษฐ์ชาวยุโรปที่สนใจได้มาชมนิทรรศการประดิษฐ์กรรมของเอดิสัน จึงเกิดการลอกเลียนแบบขึ้น

ต่อมาเมื่อนักประดิษฐ์คู่หนึ่งที่น่าจะมีบทบาทสำคัญมาก คือ พี่น้องลูมิแอร์ ชาวฝรั่งเศส ได้แก่ Auguste และ Louise Lumiere ซึ่งได้ทดลองออกแบบกล้องถ่ายภาพยนตร์ที่ปรับปรุงจากกล้องถ่ายภาพยนตร์ของเอดิสัน โดยให้ชื่อประดิษฐ์กรรมนี้ว่า ซีเนมาโตกราฟ(Cinematograph) ในวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2438 และออกฉายตามเมืองต่าง ๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2439 ซึ่งมีข้อดีกว่ากล้องของเอดิสัน คือ เป็นทั้งกล้องถ่ายภาพยนตร์และเครื่องฉายภาพยนตร์ได้ในตัวเดียว มีน้ำหนักเบากว่าจึงสามารถนำออกไปฉายทำหนังนอกสถานที่ได้ สามารถฉายขึ้นจอขนาดใหญ่และดูได้หลายคนพร้อมกัน จึงเป็นที่มาของคำว่า ซีเนมา(Cinema) ที่ใช้ในปัจจุบัน

ภาพยนตร์เรื่องแรกที่พี่น้องลูมิแอร์ถ่ายทำคือเรื่อง La Sortie des ouvriers de l'usine Lumiere (คนงานออกจากโรงงานลูมิแอร์) แสดงให้เห็นภาพชีวิตประจำวันของคนงานที่ออกจากโรงงาน มีการจัดฉายภาพยนตร์ให้สาธารณชนชมเป็นครั้งแรก ณ ห้องใต้ถุนของร้าน Grand Café ในกรุงปารีส เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2438 (ปี ค.ศ. 1895) และถือว่าวันนี้เป็นวันเริ่มต้นของธุรกิจ

ภาพยนตร์เมื่อหนึ่งฉาย ภาพรถไฟที่พุ่งเข้ามาหาคนดูทำให้คนดูหลายคนที่ไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ ตกใจและวิ่งหนีเพราะคิดว่าเป็นเรื่องจริงซึ่งก่อให้เกิดความโกลาหลขึ้นพอสมควร

2. ยุคภาพยนตร์เงียบ (ค.ศ. 1908-1928)

ยุคหนังเงียบ หรือภาพยนตร์เงียบ เป็นยุคที่สหรัฐอเมริกาได้พัฒนาการศิลปะการสร้างภาพยนตร์ขึ้นมาก เป็นช่วงเดียวกับการเกิดสงครามโลกครั้งที่1 เป็นผลให้พัฒนาการทางภาพยนตร์ของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปที่เข้าสู่สงครามต้องสะดุดลง

ในสมัยของ ดี. ดับเบิลยู. กริฟฟิท (David Llewelyn Wark Griffith) นักแสดง ผู้กำกับ ภาพยนตร์ ผู้สร้างภาพยนตร์ ชาวอเมริกา ผู้บุกเบิกวงการภาพยนตร์ในยุคแรก เป็นผู้กำกับภาพยนตร์มหากาพย์ในปี ค.ศ. 1915 เรื่อง “The Birth of a Nation” กริฟฟิท ค้นพบพื้นฐานสำคัญของศิลปะการถ่ายทำภาพยนตร์ คือ การจัดองค์ประกอบภาพและการตัดต่อภาพ พบว่า การจัดองค์ประกอบของภาพในแต่ละเฟรมโดยคำนึงถึงขนาดของภาพตามบทบาทของผู้แสดงจะมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ดูมากกว่าการบันทึกภาพในลักษณะเดียวกับการแสดงละครเวที จังหวะของการตัดต่อภาพแต่ละเฟรมให้ต่อเนื่องกัน พบว่า การตัดต่อภาพมีผลต่อภาพมีผลต่อการชมภาพยนตร์ เช่น การตัดต่อภาพอย่างช้า ๆ จะให้ความรู้สึกเงียบ สงบ และเรียบเรื่อย ขณะที่การตัดต่อภาพอย่างกะทันหันรวดเร็วจะสร้างความรู้สึกตึงเครียด เร้าใจ เพิ่มความรู้สึกรวดเร็ว การนำเสนอภาพในลักษณะแทนตาตัวละครเป็นการเล่าความนึกคิด ความน่าสนใจของตัวละครนั้น ๆ

อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในสหรัฐอเมริกาเติบโตอย่างเต็มที่ในยุคนี้ นับได้เป็นยุคแรกที่น่าระบบดาราทยอดนิยมมาจับความประทับใจของสาธารณชน ทำให้ดาราดัง มีค่าตัวสูงมาก เช่น ซาลี แชลลิน หรือ แมรี พิคฟอร์ด ที่เซ็นสัญญารับค่าตัวปีละล้านเหรียญ

ในทศวรรษนี้ ฮอลลีวูด(Hollywood) ได้กลายเป็นเมืองศูนย์กลางของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ เมื่อมีนายทุนหลายคนลงทุนผลิตภาพยนตร์จนประสบความสำเร็จเป็นเศรษฐกิจเงินล้านและมีการระบบโรงถ่ายทำภาพยนตร์ในฮอลลีวูดให้เป็นมาตรฐาน โดยมีการกำหนดตารางการถ่ายทำ คำนวณงบประมาณ รวมทั้งกลิ่นกรอง บทถ่ายทำก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน และมีการก่อตั้งสตูดิโอถ่ายหนังขึ้นมาจำนวนมาก เช่น Paramount Pictures, Goldwin Pictures Corporation, Universal Pictures Company เป็นต้น

ภาพยนตร์สารคดียุคแรก ถือว่าเป็นพัฒนาการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของหนังเงียบในสหรัฐอเมริกา คือ การเริ่มต้นกำเนิดภาพยนตร์สารคดีเรื่องสำคัญของโรเบิร์ต ฟลาเฮอร์ตี้ (Robert Flaherty) เรื่อง “Nanook of the North” ปี 1922 เป็นหนังสารคดีเรื่องแรกที่ประสบความสำเร็จทางการค้าอย่างมาก

3. ยุคภาพยนตร์เสียง (พ.ศ. 1928-1945)

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการค้นคว้าทดลองเพื่อหาวิธีบันทึกเสียงลงในภาพยนตร์อย่างมีประสิทธิภาพมาโดยตลอดและเสียค่าใช้จ่ายไม่สูงนัก ความคิดที่จะบันทึกเสียงลงในภาพยนตร์เกิดขึ้นมาควบคู่กับการคิดสร้างภาพยนตร์ตั้งแต่ในยุคภาพยนตร์เงียบจนกระทั่งถึงยุคภาพยนตร์เสียง ในยุคแรกจึงมีลักษณะของภาพนิ่ง ๆ ผสมผสานกับเสียงสนทนา ไม่มีการเคลื่อนไหวในภาพยนตร์ เช่นในเรื่อง “The Jazz Singer” ในซีเควนซ์ที่มีเสียงนั้น กล้องแช่แข็งจับภาพนิ่งของ อัล จอลสัน ที่กำลังร้องเพลงโดยมีการตัดภาพเพียงเล็กน้อย มีการขยับเคลื่อนไหวของผู้แสดง ส่วนตัวกล้องไม่ได้เคลื่อนไหว

นอกจากการทดลองเรื่องเสียง ในยุคเดียวกันนี้เริ่มมีการทดลองเกี่ยวกับการใช้สีในภาพยนตร์ขึ้น โดยผู้สร้างภาพยนตร์ใช้วิธีจ้างคนงาน 20 กว่าคนมาช่วยกันระบายสีลงบนฟิล์มที่ละเฟรมด้วยมือ จนมาถึงในยุคที่มีการผลิตฟิล์มที่สามารถบันทึกภาพยนตร์สีเหมือนจริงได้ในที่สุด

4. ภาพยนตร์ในปัจจุบัน (ค.ศ. 1965-ปัจจุบัน)

ในระยะ 2 ทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อุตสาหกรรมภาพยนตร์มีแนวโน้มไปในเรื่องของชาตินิยม แต่หลังจาก ค.ศ. 1965 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมภาพยนตร์ได้เปลี่ยนแนวทางไปเป็นสากลนิยมมากขึ้น ทั้งนี้ไม่เพียงแต่จะเนื่องด้วยการจัดจำหน่ายที่เผยแพร่ไปทั่วโลกเท่านั้น รวมถึงด้านการผลิตที่มีลักษณะการทำงานที่เป็นสากลมากขึ้น เช่น ผู้กำกับอิตาเลียนอาจใช้นักแสดงที่เป็นคนอังกฤษ อิตาลี และเยอรมัน ทำให้ทำลายกำแพงแห่งเชื้อชาติและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม

ในปี 1980 และ 1990 ผู้กำกับรุ่นใหม่ที่ประสบความสำเร็จก็เป็นคนหนุ่มรุ่นใหม่ กลุ่มผู้ชมภาพยนตร์มีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ ลักษณะของภาพยนตร์ส่วนใหญ่ในสองทศวรรษมีพัฒนาขึ้นอย่างมาก ในด้านการใช้เทคนิคพิเศษต่าง ๆ เกิดภาพยนตร์ประเภทนิยายวิทยาศาสตร์และแฟนตาซี ภาพยนตร์ชีวิต ภาพยนตร์ผจญภัยลักษณะที่สมจริง ภาพยนตร์ที่มีเหตุผลถูกลดลงเป็นด้านรองโดยมุ่งให้ความสนุกสนานตื่นเต้นตามจินตนาการของผู้สร้างที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมส่วนใหญ่

3.2 โครงสร้างภาพยนตร์

อูรพงศ์ แพทย์คชา(2559) ได้กล่าวไว้ในบทความว่า ในการผลิตภาพยนตร์ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบด้านต่าง ๆ หลายอย่าง รวมทั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านภาพยนตร์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การผลิตภาพยนตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ภาพยนตร์นั้นประสบความสำเร็จทั้งทางด้านคุณภาพและรายได้

พิทักษ์ ปานเปรม (2550) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบในการผลิตภาพยนตร์ มีดังนี้

1. ผู้อำนวยการสร้าง (Executive Producer) เป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นทรัพยากรพื้นฐานของการผลิต โดยเฉพาะการสร้างภาพยนตร์ที่มีผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์เป็นผู้จัดหาเงินทุน ดังนั้นชื่อเสียงของผู้อำนวยการสร้าง หรือแหล่งเงินทุนของภาพยนตร์มีผลต่อความสำเร็จของภาพยนตร์ เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องในการผลิตภาพยนตร์ มีความมั่นใจว่าภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นจะไม่มีปัญหาด้าน

เงินทุน และการผลิตนอกจากนี้ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ยังเปรียบเหมือนสัญลักษณ์แห่งความน่าเชื่อถือ (Credibility) ที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้ความไว้วางใจต่อภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ

2. ดาราหรือผู้แสดงนำ (Cast) เป็นสิ่งสำคัญที่วงการภาพยนตร์ยอมรับว่ามีอิทธิพลอย่างสูง และเป็นสิ่งที่ผู้สร้างภาพยนตร์ให้ความสำคัญเนื่องจากดารานำเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม และผู้ชมมักจะยึดติดอยู่กับดารานำผู้แสดงนำ ด้วยความชื่นชอบในตัวตนของดารามากกว่าเรื่องราวและเนื้อหาของภาพยนตร์ ดังนั้นดาราที่ได้รับความนิยม มักได้รับเลือกให้แสดงในภาพยนตร์อยู่เป็นประจำ เพราะดารายอดนิยมนั้น สามารถเป็นหลักประกันในการสร้างให้กับผู้สร้างภาพยนตร์ว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นต้องมีผู้ชมเข้าชมภาพยนตร์แน่นอน

3. บทประพันธ์ เป็นเรื่องราวหรือเนื้อหาของภาพยนตร์ โดยส่วนใหญ่่นำมาจากบทประพันธ์นวนิยายของนักเขียนที่มีชื่อเสียง หรือมาจากประสบการณ์ตัวเองของผู้เขียนบทภาพยนตร์

4. ผู้กำกับภาพยนตร์ (Director) เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการผลิตภาพยนตร์ ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการผลิต ผู้กำกับมีความสำคัญมากเพราะเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้สร้างภาพยนตร์

5. เทคนิคการผลิต (Production) ในการสร้างภาพยนตร์แต่ละเรื่อง มีความจำเป็นต้องมีเทคนิคในการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่เทคนิคในการถ่ายทำ โดยการเทคนิคพิเศษต่าง ๆ เช่น ระบบเสียง ระบบภาพ การจัดสถานที่และจัดฉากและเสื้อผ้าของนักแสดง

นอกจากนี้ ปิยะศนัย วิเศียน(2563) ได้เขียนบทความออนไลน์ว่า องค์ประกอบของการเขียนบทภาพยนตร์ มีดังนี้ 1.เรื่อง (story) หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยมีจุดเริ่มต้นและดำเนินไปสู่จุดสิ้นสุด เรื่องอาจจะสั้นเพียงไม่กี่นาที อาจยาวนานเป็นปี หรือไม่รู้จบ (infinity) ก็ได้ สิ่งสำคัญในการดำเนินเรื่อง คือปมความขัดแย้ง (conflict) ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำ ส่งผลให้เกิดเป็นเรื่องราว

2.แนวความคิด (concept) เรื่องที่จะนำเสนอมีแนวความคิด (Idea) อะไรที่จะสื่อให้ผู้ชมรับรู้

3.แก่นเรื่อง (theme) คือ ประเด็นเนื้อหาสำคัญหรือแกนหลัก (Main theme) ของเรื่องที่จะนำเสนอ ซึ่งอาจประกอบด้วยประเด็นรองๆ (sub theme) อื่นๆก็ได้ แต่ต้องไม่ออกนอกแนวความคิดหลัก

4.เรื่องย่อ (synopsis) เป็นจุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่คิดขึ้นมาใหม่ เรื่องที่นำมาจากเหตุการณ์จริง เรื่องที่ดัดแปลงมาจากวรรณกรรม หรือแม้กระทั่งเรื่องที่ลอกเลียนแบบมาจากภาพยนตร์อื่น สิ่งแรกนั้นเรื่องต้องมีความน่าสนใจ มีใจความสำคัญชัดเจน ต้องมีการมีการตั้งคำถามว่า จะมีอะไรเกิดขึ้นกับเรื่องที่คุณคิดมา และสามารถพัฒนาขยายเป็นโครงเรื่องใหญ่ได้

5. โครงเรื่อง (Plot) เป็นการเล่าเรื่องลำดับเหตุการณ์อย่างมีเหตุผล เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์จะต้องส่งเสริมประเด็นหลักของเรื่องได้ชัดเจน ไม่ให้หลงประเด็น โครงเรื่องจะประกอบด้วยเหตุการณ์หลัก (main plot) และเหตุการณ์รอง (sub plot) ซึ่งเหตุการณ์รองที่ใส่เข้าไป ต้องผสมกลมกลืนเป็นเหตุเป็นผลกับเหตุการณ์หลัก

6. ตัวละคร (character) มีหน้าที่ดำเนินเหตุการณ์จากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่อง ตัวละครอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือเป็นนามธรรมไม่มีตัวตนก็ได้ การสร้างตัวละครขึ้นมาต้องคำนึงถึงภูมิหลังพื้นฐาน ที่มาที่ไป บุคลิกนิสัย ความต้องการ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครนั้น ๆ ตัวละครแบ่งออกเป็นตัวละครหลักหรือตัวแสดงนำ และตัวแสดงสมทบหรือตัวแสดงประกอบ ทุกตัวละครจะต้องมีสิ่งผลต่อเหตุการณ์นั้น ๆ มากน้อยตามแต่บทบาทของตน ตัวเอกย่อมมีความสำคัญมากกว่าตัวรองเสมอ

7. บทสนทนา (dialogue) เป็นถ้อยคำที่กำหนดให้แต่ละตัวละครได้ใช้แสดงโต้ตอบกัน ใช้บอกถึงอารมณ์ ดำเนินเรื่อง และสื่อสารกับผู้ชม ภาพยนตร์ที่ดีจะสื่อความหมายด้วยภาพมากกว่าคำพูด การประหยัดถ้อยคำจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ ความหมายหรืออารมณ์บางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้ถ้อยคำมาช่วยเสริมให้ดูดียิ่ง ขึ้นก็ได้

รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม(2558) ได้เขียนหนังสือเรื่อง การเขียนบทภาพยนตร์ กล่าวว่า องค์ประกอบของเรื่อง (Elements of Story) นั้นประกอบไปด้วย

1. ความคิดหลักของเรื่อง (Theme)

- ความคิด (Idea) การคิดค้นหาโครงเรื่องของบทภาพยนตร์ถือเป็นกระบวนการอันดับแรกของการเขียนบทภาพยนตร์เพื่อนำมาเป็นเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอดไปสู่ผู้ชม
- ประเด็น (subject) หมายถึงประเด็น หัวข้อ หรือสิ่งบันเทิงใจ ซึ่งในบทภาพยนตร์นั้นมนุษย์ คือ ตัวละครหลักที่กระทำบางสิ่งบางอย่างและบางสิ่งบางอย่างนั้น หมายถึง การกระทำ (Action) เมื่อกล่าวถึงประเด็น ของบทภาพยนตร์จึงหมายถึง การกระทำ (Action) กับ ตัวละคร (Character) การกระทำหมายถึงเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น ส่วนตัวละคร หมายถึงเกิดขึ้นกับใคร ดังนั้นจึงต้อง ทราบว่าภาพยนตร์เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นกับเขาและเธอ ประเด็น (Subject) จึงเป็นความคิดแรกเริ่มในการเขียนบทภาพยนตร์
- ประโยคสมมติ (Premise) เป็นประโยคหลักที่วางประเด็นประโยคสั้น ๆ ไม่เกินหนึ่งประโยคเพราะหากวางประโยคยาวแล้วจะทำให้สับสนได้โดยใช้คำถามว่าอะไรจะเกิดขึ้นถ้า... (what if) ประโยคสมมติ (Premise) เป็นพื้นฐานของความ

ขัดแย้ง ประโยคหลัก เหล่านี้นำไปสู่เรื่องที่น่าสนใจโดยกำหนดความต้องการของตัวละคร แล้วจึงสร้างอุปสรรคให้เกิดความขัดแย้งเพื่อบรรลุความต้องการนั้น

- ประโยคขาย(Logline) หมายถึงเรื่องราวของภาพยนตร์ที่ถูกย่อลงเหลือเพียงประโยคเดียว (แต่ไม่ควรเกินสองประโยค) มีเนื้อหาล้วน กระชับมากที่สุด มีจุดขายเรื่องโดดเด่นที่สามารถผู้อ่านนายการสร้างหรือผู้กำกับฟังภายใน 30 วินาที เกิดความรู้สึกตื่นเต้นและสนใจอยากฟังเรื่องราวต่อ
  - ความคิดหลักของเรื่อง(Theme) ความคิดหลักของเรื่องในภาพยนตร์ เป็นนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับแง่คิดในเชิงความคิดและปัญหาที่ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องการบอกกับผู้ชมเป็นพิเศษ ประเด็นของความคิดหลักนี้จะช่วยเชื่อมทุกปัจจัย เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร สไตล์ และรายละเอียดของบทภาพยนตร์เข้าไว้ไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ประเด็นหรือปัจจัยในการทำงานสอดคล้องกันเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักของผู้กำกับในการสร้างภาพยนตร์ที่ต้องการสื่อสารหรือบอกกับผู้ชม
2. เรื่องราว โครงเรื่อง และโครงเรื่องขยาย(Story, Plot and Treatment) เรื่องราวเป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ เป็นเหตุการณ์บริสุทธิ์ปราศจากการปรุงแต่งอยู่ในความคิด ประกอบด้วนคน เหตุการณ์ และการกระทำ ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา มีความสัมพันธ์กันของเหตุและผลที่มากพอสามารถเป็นได้ทั้งเรื่องจริง เรื่องแต่ง เพื่อให้เกิดความบันเทิง ส่วนโครงเรื่องขยาย(Treatment) คือโครงเรื่องที่มีขนาดยาวถูกถ่ายทอดออกมาตามที่ถูกกำกับนำเสนอใช้สำหรับในงานการเขียนบทภาพยนตร์ เป็นขั้นตอนที่อยู่ระหว่างโครงเรื่อง(Plot) กับ บทภาพยนตร์(Screenplay) ใช้สำหรับเป็นกรอบของเรื่องเพื่อช่วยให้ผู้เขียนบทภาพยนตร์ขยายต่อยอดเรื่องราวออกไป มีรูปแบบหลากหลาย ไม่ตายตัวคล้ายกับการเขียนเรื่องสั้น
  3. โครงสร้างบทภาพยนตร์(Screenplay Structure) โครงสร้างบทภาพยนตร์เป็นส่วนสำคัญที่สุดของการเขียนบทภาพยนตร์เพราะช่วยยึดองค์ประกอบของการเล่าเรื่องให้เป็นเอกภาพ ซึ่งองค์ประกอบของโครงสร้างนี้ประกอบด้วยตอนต้นเรื่อง ตอนกลางเรื่อง และตอนจบของเรื่อง สามารถวางโครงสร้างได้หลากหลายไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่เพื่อให้มีแนวทางเลือกในการออกแบบโครงสร้างให้มากขึ้น
  4. ฉาก(Scene) คือ สถานที่เกิดเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครในบทภาพยนตร์ ที่ผ่านความขัดแย้งหรือไปเปลี่ยนการกระทำของตัวละครอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเกิดขึ้นในสถานที่เดียวและต่อเนื่องกัน ประกอบด้วยตอนต้น ตอนกลาง ตอนจบ คล้ายกับ

โครงสร้างของบทภาพยนตร์ หรือบางครั้งประกอบด้วยข้อเดียวหรือหลายข้อรวมกันก็ได้ และในแต่ละฉากอาจมีจุดหักเห(Turning Point) ในตัวปรากฏอยู่ทุกจุดตลอดทั้งเรื่อง

- โครงสร้างภายในของฉาก(Internal Structure of Scene) ฉากแต่ละฉากต้องมีการวางโครงเรื่องเหมือนกับโครงสร้างของเนื้อเรื่อง โดยใช้รูปแบบโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปของการละคร(Basic Dramatic Structure Pattern) คือ มีตอนเริ่มเรื่อง ตอนกลางและตอนจบ รวมถึงการสร้างจุดสำคัญสูงสุดของเหตุการณ์ในฉาก(Scene Climax)
5. ตัวละคร(Characters) ตัวละครกับแอ็คชั่นเป็นสิ่งเดียวกันในภาพยนตร์ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ตัวละครมีหน้าที่ในการถ่ายทอดเรื่องราวในภาพยนตร์นอกจากเป็นบุคคลแล้วยังสามารถเป็นสัตว์ การ์ตูน หุ่นยนต์ สัตว์ประหลาด หรือแม้กระทั่งภัยธรรมชาติ เช่น ลมพายุ คลื่นยักษ์ ภูเขาไฟ แผ่นดินไหว เป็นต้น
  6. บทสนทนาและบทบรรยาย(Dialogue and Narration) บทสนทนาในภาพยนตร์มีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของตัวละครสามารถเผยให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครได้ระดับลึกและตื้นได้ การใช้บทสนทนาต้องมีความสมจริงมีความเป็นธรรมชาติแตกต่างจากการใช้บทสนทนาสำหรับละครเวทีที่มีความสำคัญต่อการเดินเรื่องหรือเล่าเรื่องมากกว่าบทสนทนาที่ใช้ในภาพยนตร์
  7. ความขัดแย้ง(Conflict) ความขัดแย้งทำให้มีเรื่องราวออกมาดีในภาพยนตร์ เป็นปัจจัยหลักของบทภาพยนตร์ เกิดจากการกระทำ ระหว่างพระเอกกับผู้ร้ายหรือคู่ขัดแย้งอื่น ๆ อย่างไม่รู้ก็ตาม

3.3 ภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sài Gòn

Cò Ba Sài Gòn (The Tailor) เป็นภาพยนตร์ดราม่าในปี 2017 ที่กำกับโดย Trần Bửu Lộc และ Nguyễn Lê Phương Khanh โปรดิวเซอร์ของภาพยนตร์เรื่องนี้คือ Ngô Thanh Vân และ Thủy Nguyễn นำแสดงโดย Ninh Dương Lan Ngọc, Hồng Vân, Diễm My, Ngô Thanh Vân, Diễm My 9x, S.T Sơn Thạch và Oanh Kiều

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับการปล่อยตัวในระดับสากลในงานเทศกาลภาพยนตร์ปูซานนานาชาติ ครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2017 ในเกาหลีก่อนที่จะเปิดตัวอย่างเป็นทางการในเวียดนามในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2017 หลังจากนั้น 1 เดือนภาพยนตร์เรื่องนี้ทำรายได้กว่า 60,000 ล้าน VND ในงานเทศกาลภาพยนตร์เวียดนามครั้งที่ 20 ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับรางวัลสองรางวัลรวมถึงรางวัลจากผู้ตัดสิน ได้รับเลือกให้เป็นภาพยนตร์เวียดนามสำหรับภาพยนตร์ภาษาต่างประเทศยอดเยี่ยมในงานประกาศผลรางวัลออสการ์ครั้งที่ 91 แต่ไม่ได้รับการเสนอชื่อ

ภาพยนตร์เรื่องนี้กล่าวถึงเหตุการณ์ในปี 1969 ร้านช่างตัดเสื้อ Thanh Nu ถือเป็นบ้านช่างตัดเสื้อที่มีชื่อเสียงที่สุดในไซ่ง่อน ครอบครัวเก่าชู้วอายุคนใช้เวลาตลอดชีวิตของพวกเขาในการตัดชุดอ่าวสวย เจ้าของร้านคือ Thanh Mai มีลูกสาวสองคน Nhu Y ซึ่งเป็นลูกสาวผู้ให้กำเนิดและ Thanh Loan ซึ่งเป็นลูกบุญธรรม Thanh Loan สนุกกับการตัดชุดอ่าวสวย ในขณะที่ Nhu Y ชอบออกแบบชุดแบบตะวันตกเพราะเธอคิดว่าชุดอ่าวสวยเป็นสิ่งที่ล้าสมัยและไม่มีการออกแบบที่หลากหลาย Thanh Mai แนะนำให้ Nhu Y ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วิธีการตัดชุดอ่าวสวยแต่เธอไม่สนใจเพราะเธอชอบสไตล์การแต่งตัวแบบตะวันตกเท่านั้น อยู่มาวันหนึ่ง Thanh Mai ใช้ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษของเธอในการสร้างสรรค์ชุดอ่าวสวยที่สวยงามขึ้นมาชุดหนึ่ง Nhu Y เห็นมันเนื่องจากชื่อของเธอปักอยู่บนชุดอ่าวสวยและตัดสินใจที่จะลองใส่ ทันทีที่สวมใส่อ่าวสวยชุดสิ่งแปลกประหลาดเกิดขึ้นขึ้นส่วนหยกที่ประดับอยู่ตรงกลางชุดได้ส่งให้เธอข้ามเวลามายังปี 2560

บทที่ 4

การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sài Gòn

ภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sài Gòn เป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม แนวคิด และวิถีชีวิตของชาวเวียดนามที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงที่ได้รับวัฒนธรรมจากตะวันตก หลัก ๆ คือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.1 ด้านการเมือง

ภาพยนตร์เรื่องนี้เปิดฉากมาด้วยภาพบรรยายภาคในเมืองไซ่ง่อน ปีค.ศ. 1969 ที่มีความคึกคัก ผู้คนเดินผ่านไปผ่านมาและมีรถสัญจรเต็มท้องถนน รัฐบาลอาณานิคมได้จัดการวางผังเมืองตามแบบฝรั่งเศส มีการก่อสร้างอาคารและตัดถนนตามแบบฝรั่งเศส แสดงให้เห็นถึงการปกครองของฝรั่งเศสที่ทำให้ชาวเวียดนามยอมรับยอมรับความทันสมัยและเห็นความสำคัญของการเป็นประเทศแม่ของฝรั่งเศส อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและศูนย์กลางของความเป็นเมืองได้อย่างชัดเจน

รูปที่ 1 ฉากเมืองไซ่ง่อนปี ค.ศ.1969

รูปที่ 2 ฉากวงเวียนในเมืองไซ่ง่อน

4.2 ด้านเศรษฐกิจ

ภาพยนตร์เรื่องนี้มีฉากที่แสดงให้เห็นถึงระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ฝรั่งเศสนำมาใช้ในสังคมเวียดนาม เห็นได้จากฉากที่พูดถึงธุรกิจร้านตัดชุดอ่าวสายที่สืบทอดมาจากครอบครัวของตัวละครหลัก คือ Nhu Y โดยในฉากนี้จะได้เห็นร้านตัดชุดอ่าวสายชื่อดังของเมืองไซ่ง่อนที่มีความใหญ่โตหรูหรา และมีจากจ้างพนักงานจำนวนหนึ่งมาทำหน้าที่ตัดเย็บชุดอ่าวสาย เพื่อเพิ่มจำนวนการผลิตเปรียบเสมือนเป็นโรงงานย่อม ๆ ในบ้าน แสดงให้เห็นถึงระบบทุนนิยมที่เป็นตัวกำหนดสังคมและการใช้ชีวิตประจำโดยมีตัวแปรสำคัญอย่างเงินเป็นตัวกำหนดควบคุมการใช้ชีวิตความเป็นอยู่

รูปที่ 3 ฉากพนักงานร้านตัดชุดอ่าว

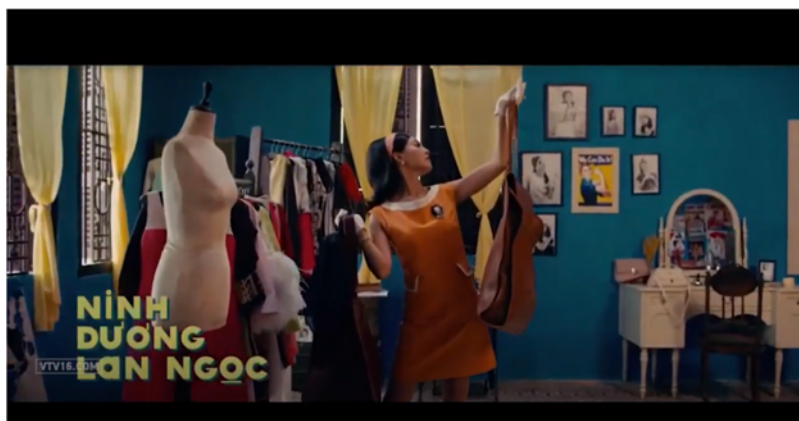
รูปที่ 4 ฉากร้านตัดชุดอ่าวสายที่สืบทอดมาจากครอบครัว

4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

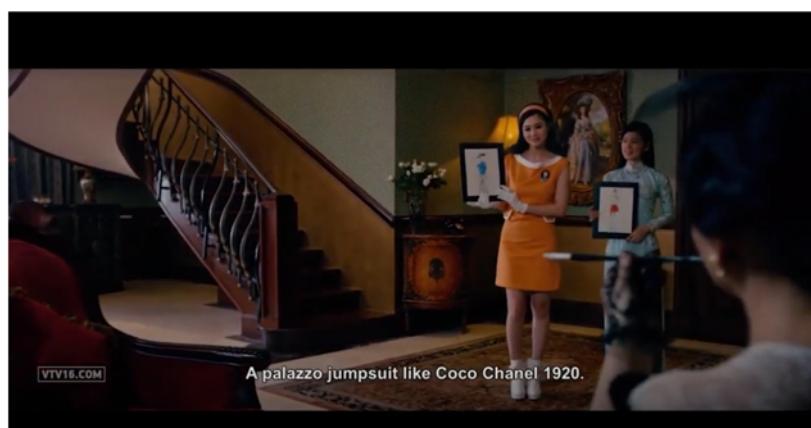
ในภาพยนตร์เรื่องนี้จะเห็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ชัดเจนได้จากตัวละครหลักซึ่งก็คือ Nhu Y โดย Nhu Y เป็นหญิงสาวรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาแบบใหม่และการรับเอาวัฒนธรรมฝรั่งเศสอย่างรูปแบบ ทำให้เป็นผู้หญิงรุ่นใหม่ที่มีสไตล์การแต่งตัวแบบตะวันตก นิยมแฟชั่นแบบตะวันตก เรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสและนำภาษาฝรั่งเศสมาใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นผู้หญิงที่มีความมั่นใจกล้าพูดกล้าแสดงออก และเชื่อมั่นในตัวเองตามแบบฉบับผู้หญิงสมัยใหม่ตะวันตก หนุ่มสาวรุ่นใหม่เริ่ม

มีความคิดว่าค่านิยมแบบเก่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัย เห็นได้จากการที่ Nhu Y ต้องการที่จะเปิดร้านตัดชุดสไตล์ตะวันตกเป็นของตัวเองแทนที่จะดูแลกิจการร้านตัดชุดอ่าวสายที่สืบทอดมาจากครอบครัว เพราะคิดว่าชุดอ่าวสายนั้นไม่ทันสมัยและไม่สามารถออกแบบให้มีความหลากหลายได้ ต่างจากเสื้อผ้าสไตล์ตะวันตก

รูปที่ 5 ฉากเปิดตัว Nhu Y

รูปที่ 6 ฉากที่ Nhu Y นำเสนอเสื้อผ้าสไตล์ตะวันตกให้แก่ภรรยา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการถ่ายทอดวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Cò Ba Sài Gòn เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาแนวคิด วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนเวียดนามช่วงที่ได้รับอิทธิพลหรือค่านิยมแบบตะวันตก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จากอดีตที่ชาวเวียดนามมีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย จนกระทั่งมีการเข้ามาของรุกรานและตกเป็นเมืองขึ้นของจักรวรรดิฝรั่งเศสส่งผลให้เกิดการถ่ายทอดวิทยาการทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์ และวิทยาการสมัยใหม่ต่าง ๆ เข้ามาสู่เวียดนาม ทำให้วิถีชีวิตของชาวเวียดนามเปลี่ยนไป เดิมทีสังคมเวียดนามไม่ได้มีโครงสร้างและการแบ่งกลุ่มทางสังคมที่ซับซ้อนประกอบด้วยเพียงชนชั้นปกครองที่อยู่ในเมืองหลวงและหัวเมืองกับชาวนาที่อยู่ในชนบท แต่รูปแบบสังคมดังกล่าวกำลังเปลี่ยนไปภายใต้ระบบอาณานิคม ความแตกต่างด้านกายภาพระหว่างเมืองและชนบทเริ่มเห็นชัดเจนขึ้น เกิดระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เข้ามาเป็นตัวกำหนดสังคมการใช้ชีวิตประจำวันโดยมีตัวแปรสำคัญอย่าง เงินเป็นตัวกำหนดควบคุมการใช้ชีวิต อีกทั้งยังทำให้ค่านิยมของชาวเวียดนามเปลี่ยนไป หนุ่มสาวชาวเวียดนามหันมานิยมค่านิยมแบบตะวันตก ทั้งด้านการศึกษา การแต่งตัว การใช้ภาษา รวมไปถึงความคิดและความเชื่อ

5.2 ข้อเสนอแนะ

สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับเมืองไซ่งอน (โฮจิมินห์) ที่อยู่ทางตอนใต้ของเวียดนามเป็นหลัก ซึ่งความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาจมีความแตกต่างไปจากเมืองทางตอนเหนืออย่างเมืองฮานอย

บรรณานุกรม

หนังสือ

- เทียนคักเวียน. (2545). **เวียดนาม ประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร**. แปลจาก Vietnam : A Long History. แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ซิลเลอร์, เฮอร์เบิร์ต. (2533). **การสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรม**. แปลจาก Communication And Cultural Domination. แปลโดย อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมท. (2511). **สงครามเวียดนาม**. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- โตม ไกรปกรณ์. (2557). **การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยอาณานิคม: มองผ่านการผลิตและบริโภคกาแฟ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดร.ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2535). **อินโดจีนในคริสต์ศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ: บริษัทพี. เพลส จำกัด.
- ผศ.สุวรรณ เพชรนิล. (2527). **วัฒนธรรมและศาสนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2558). **การเขียนบทภาพยนตร์บันเทิง**. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวนันท์ เขมฐรัตน์. (2529). **ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์**. กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.
- วิทยานิพนธ์**
- อังสนา เอี่ยมศรี. (2560). “คำยืมภาษาฝรั่งเศสในภาษาเวียดนาม.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อำภา บัวระภา. (2559). “ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมจีน และฝรั่งเศส.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิ สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นพรัตน์ กุมภะ. (2560). “การสร้างสรรค์ภาพยนตร์สารคดีเชิงศิลปวัฒนธรรม.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบดิจิทัลอาร์ต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อรุพงษ์ แพทย์คชา. (2559). “องค์ประกอบภาพยนตร์และปัจจัยสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมชมภาพยนตร์ไทยประเภทโรแมนติก.” วารสารวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พิทักษ์ ปานเปรม. (2550). “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกชมภาพยนตร์สยองขวัญของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสือและเอกสารพิมพ์ภาษาอังกฤษ

Goscha, Christopher E. (2012). **Going Indochinese: Contesting concepts of space and place in French Indochina.** Thailand: the Nias Press.

ข้อมูลจากเว็บไซต์

- นุชจรินทร์ จิตรชัย. (2556). **อิทธิพลฝรั่งเศสในเวียดนาม.** เข้าถึงเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2561. จาก <http://njitchai53010512024.blogspot.com/2013/09/blog-post.html>.
- พุศศักดิ์ แวงสูงเนิน. (2556). **ฝรั่งเศสกับการยึดครองเวียดนาม.** เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562. จาก <http://puthasakbee.blogspot.com/>.
- จิตรลดา กิจกมลธรรม. (2559). **วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.** เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562. จาก https://www.sac.or.th/databases/southeastasia/subject.php?sj_id=83.
- Jake Hornberger. (2560). **The Evolution Of The Ao Dai.** เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2562. จาก <https://vietcetera.com/en/the-evolution-of-the-ao-dai/>.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2555). **วัฒนธรรม.** เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://www.royin.go.th/>.
- บ้านจอมยุทธ. (2543). **กำเนิดวัฒนธรรม.** เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563. จาก http://www.baanjomyut.com/library_2/extension-1/culture/.
- ดุจฤดี คงสุวรรณและวรรณะ รัตนพงษ์. (2543). **สถานการณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรม.** เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563. จาก http://www.baanjomyut.com/library/global_community/02.html.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2555). **การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางศาสนาระหว่างโรคตะวันตกและตะวันออกเฉียงใต้.** เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://www.ces.in.th/PDF/BPaper-Preecha%20Thai.pdf>.
- สุพิศวง ธรรมพันธา. (2554). **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.** เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563. จาก http://edupol.org/eduOrganize/eLearning/superIntendent/doc/group03/31/313_1.pdf.
- ทวีศักดิ์ กุลโณชัย. (2550). **จักรวรรดินิยมและอาณานิคม.** เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AroundTheWorld/hist/136.htm>.
- JapanFoundation. (2560). **อิทธิพลของฝรั่งเศสทางด้านอาหารในฮานอย : กรณีขนมปังบาแกตต์และกาแฟ.** เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://heritagetourismproject.org/>.

- ฐณยศ โสฬัฒพัฒนานนท วรลัษณ กล้าสุคนธ และศัักดีสิทธี ทวีกุล. (2561). ภาพยนตร์กับทฤษฎีแห่งความบันเทิง. เข้าถึงเมื่อ 9 มีนาคม 2563. จาก <https://commarts.dpu.ac.th/journal/upload/issue/b6KAWeD4wR>.
- อรรถกร บุญเพ็ง. (2556). ประวัติและประเภทของภาพยนตร์. เข้าถึงเมื่อ 9 มีนาคม 2563. จาก <http://auttakorn.blogspot.com/>.
- ปิยะดนัย วิเคียน. (2563). การเขียนบทวีดิทัศน์และภาพยนตร์. เข้าถึงเมื่อ 9 มีนาคม 2563. จาก <https://krupiyadanai.wordpress.com/computer4>.
- ชนันท์ ปุณวรรณา. (2556). ฝรั่งเศสในเวียดนาม : สํารวจสถานภาพองค์ความรู้. เข้าถึงเมื่อ 9 มีนาคม 2563. จาก <http://kaekae.oas.psu.ac.th/ojs/psuhsej/include/getdoc.php?id=2226&article=1009&mode=pdf>.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวภทรมล ชาวจีน
วันเกิด	7 กรกฎาคม 2540
ที่อยู่	279/106 ถ.สุทธิวาตวิถี อ.เมือง ต.ท่าฉลอม จ.สมุทรสาคร 74000
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนโพธิสาร พิทยากร กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเอเชียศึกษา(เวียดนาม) คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

แบบโอนลิขสิทธิ์วิจัย

เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้าพเจ้า	นางสาวภทรมล ชาวจีน
นักศึกษาชั้นปีที่ 4	วิชาเอกเอเชียศึกษา(เวียดนาม)
ชื่อสารนิพนธ์	การถ่ายทอดวัฒนธรรมตะวันตกที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องCò Ba Sài Gòn
ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูจรินทร์ อธิพิงษ์
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้	279/106 ถ.สุทธิวาตวิถี อ.เมือง ต.ท่าฉลอม จ.สมุทรสาคร 74000
หมายเลขโทรศัพท์	0618122999

ลิขสิทธิ์สารนิพนธ์อันเป็นผลจากการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต ข้าพเจ้ายินดีโอนลิขสิทธิ์ตามมาตรา 17 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีกำหนดตลอดอายุการคุ้มครองสิทธิ์

ลงนามผู้โอน.....

(นางสาวภทรมล ชาวจีน)

ลงนามผู้รับโอน.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....